

Šiame numery

DIALOGO IR LITERATŪROS HEROJŲ
BEIEŠKANT.
POKALBIS SU IV DAINŲ ŠVENTĖS VYKDO-
KOMIT. PIRM. DR. GEDIMINU BALUKU.
KĄ SAKO SIEMETINIS "TRAVIATOS"
DAILININKAS — JURGIS DAUGVILA.
EGZOTISKASIS AGNĖS LUKSYTĖS
"KALNŲ VELNIAS".
IVAN FRANKO EILERASCIAL.
PO KONCERTO — APIE TAUTINIUS SOKIUS
IR ŠOKĖJUS APLAMAI.
RAILA ATSAKO SALIUI DEL ANŲKŲ.
TREČIASIS JUOZO KRALIKAUSKO
MINDAUGINĖS EPOCHOS ROMANAS.
NAUJI LEIDINIAI.
KULTŪRINĖ KRONIKA.
MOTERŲ GYVENIMAS.

Kad visa tai nesibaigtų, kai mūsų jau nebebus

Pokalbis su IV Dainų šventės vykdomojo komiteto pirmininku dr. Gediminu Baluku

Mieli mūsų bendruomenė! Yra tie žmonės, kurie sugeba kilti pasirinktos profesijos srityje, rūpintis savųjų šeimų ateitimi bei jų tautiškumu, o taip pat dar randa laiko ir noro prisilipti kar-tais net labai atsakingas parei-gas mūsų kultūrinės ar visuo-meninės veiklos dirvonuose. Vienas iš tokių asmenų yra IV Dai-nų šventės vykdomojo komiteto pirmininkas dr. Gediminas Balu-ka. Profesinėje srityje jis žino-mas kaip geras ginekologas, nuo 1958 m. Loyolos universiteto kli-nikinis instruktorius ir chirurgas šv. Kryžiaus ligoninėje. Šeimoje jis yra 3 jaunuolių tėvas, kurie yra baigę lituanistines mokyklas ir dalyvauja organizuotoje jauni-mo veikloje. Balukų vyriausias sūnus Andrius yra pasekęs savo motinos dail. Vandos Kanytės - Balukienės pėdomis — jis studi-juoja meną San Francisco meno akademijoje ir ten atžymėtas aukščiausiais pažymiais. Taip pat jis jau pasirodęs ir lietuvių dailininkų grupinėse parodose. Gi lietuviškoje visuomeninėje veikloje dr. G. Balukas daugiau-sia laiko yra pašventęs Lietuvos fondui, eilę metų būdamas ir da-bar tebesas jo tarybos pirminin-ku. Taip pat savu laiku jis ėjo ir visą eilę kitų pareigų savojoje bendruomenėje. Bet tai surašyta Lietuvos enciklopedijoje. Šian-dien mes dr. G. Baluką pristatom kaip IV Dainų šventės vykdomo-jo komiteto pirmininką, o čia spausdinamam pasikalbėjime stengiamės atskleisti ir jo praeit-ies dienas, kurios, kaip matysim, daugeliu atveju atliekamu nuo mokslo laiku buvo skirtos savajai dainai, tautiniam šokiui ir spor-tui.

— Esat džukas, taigi, saulėtos, nuosirdžių žmonių ir dainingos Lietuvos dalies augintinis. Ar gimtoji aplinka turėjo įtakos pa-milti lietuvišką dainą ir kada į-vyko Jūsų tiesioginis, jei taip ga-lima išsireikšti, organizuotas su-sijungimas su daina?

— Šiuo klausimu pajudint la-bai jautrius ir nostalgiskus vai-kystės bei jaunystės prisimini-mus. Nežinau kodėl, bet šiuo metu man dingtelėjo vieno jauno lietuvių peoto (pavardės neatsi-menu) nuotaikingas ketureilis, kur jis rašo apie nemarią ir šviesiaplaukę jaunystę, apie džiaugsmo ir juoko sukuriuose plaukiančias dienas. Dabar net negalėčiau paaikškinti, kodėl jau-nystė būtinai turėjo būti šviesia-plaukė, bet ji tikrai buvo šviesi kaip Baltijos gintaras ar Dzūkijos geltonas smėlis. Ir gal dėl to, kad, vos gavus gimnazijos bran-dos atestatą, mūsų Lietuvą už- puolė raudonoji, o vėliau rudoji

okupacijos, ir prasidėjo skaudžios nelemties dienos. Antrąją klausimo dalį norė-čiau suskaldyti. Jeigu yra žodis tiesioginis, tai taip pat turi būti ir netiesioginis, arba — organi-zuotas ir neorganizuotas. Likimas lėmė man gimti Dzūkijoje, Vinco Krėvės žodžiais tariant, Dainavoj. Tai jau pasako, kad Dainava tikrai rišasi su daina. Mano tetos gyveno netoli nuo prof. Krėvės gimtojo Subartonių sodžiaus, todėl ir mano vaikystės prisiminimai tampa rišasi su Subartonių kaimo ir Merkinės a-pylinkėmis, kai mūsų plati gim-i-nėlė susirinkdavo atžymėti šei-mos švenčių. Dažniausiai suva-žiudavom į krikštynas, į vestu-ves, na ir pakasynas. Dar ir da-bar tos dainos, giesmės ir raudos mano ausyse... Nuo lopšio iki karsto..

Mano tėvai buvo balsingi, tai ir aš, šioji tokį balsą iš jų paveldėjęs, traukdavau dainas iš pe-ties. Mane tuo metu stebino tė-velio lotynų kalbos žinojimas, ka-da jis kunigui padėdavo giedoti per laidotuvių apeigas (šiuo me-tu galvoju, kad tėvas išmoko lo-tyniškų giesmių iš savo pusbrolio kunigo, kuris baigė Seinų dvasi-rinę seminariją kartu su a. a. pre-latais M. Krupavičium ir I. Alba-vičium). Jau tada pastebėjau, kad daugumos mūsų liaudies dai-nų melodijos yra liūdnos. Tėvai pasakodavo, kad jose atstausts melodijos yra perpintos tomis nuotakomis, kurias išgyveno lie-tuviai ilgais caro priespaudos me-tais.

Toks buvo netiesioginis arba

neorganizuotas mano susijungi-mas su daina. Gi tiesioginis įvy-ko gimnazijos laikais. Tuo metu Alytaus valstyb. gimnazijoje muzi-ką dėstė mokyt. Navickas, kuris buvo gana griežtas, ir mokiniai jo bijo. Kaip muzikas, jis turėjo gerą vardą. Jeigu kurį iš mokinių pa-skirdavo į gimnazijos chora, tai be jokių atsisakymų (nebent kokia nors svarbi priežastis buvo) tu-rėjom lankyti repeticijas ir daly-vauti koncertuose. Čia prasidėjo mano, kaip choristo, "karjera". Trumpai teko dainuoti Kauno VD universiteto chore (vadova-vo K. Kaveckas), o nuo 1944 iki 1947 m. mano gyvenimas buvo labai tampriai surištas su "Čiur-lionio" ansambliu.

— Kurie įspūdingiausi prisimi-nimai iš Lietuvos, puoselėjant dainą, sportą ar kitas apraiš-kas? Kiek prisimenam, Jūs savo laiku buvot ir puikus krepšinin-kas?

1937 m., kada Lietuvos krep-šinio rinktinė laimėjo Europos meisterio vardą, visame mūsų krašte paplito krepšinio žaidi-mas. Nuo tos aistros neatsilikome nei Alytaus gimnazijos moki-niai. Atsimenu, kaip 1938 m. bu-vo organizuojami krepšinio pa-sitobulinimo kursai prie Kauno Kūno kultūros rūmų, mūsų gim-nazija pasiuntė net keturis krep-šinio žaidėjus į Kauną. Jų tarpe ir mane. Nepaprastai mus stebi-no tų kursų lektoriai (Lubinas, Kriaučiūnas ir kt.), jų aukštas krepšinio žaidimo lygis. Vėliau man teko vadovauti Alytaus gimnazijos krepšinio rinktinę, o

Dr. Gediminas Balukas, IV JAV ir Kanados Lietuvių Dainų šventės vykdomojo k-to pirmininkas
Nuotr. V. Noreikos

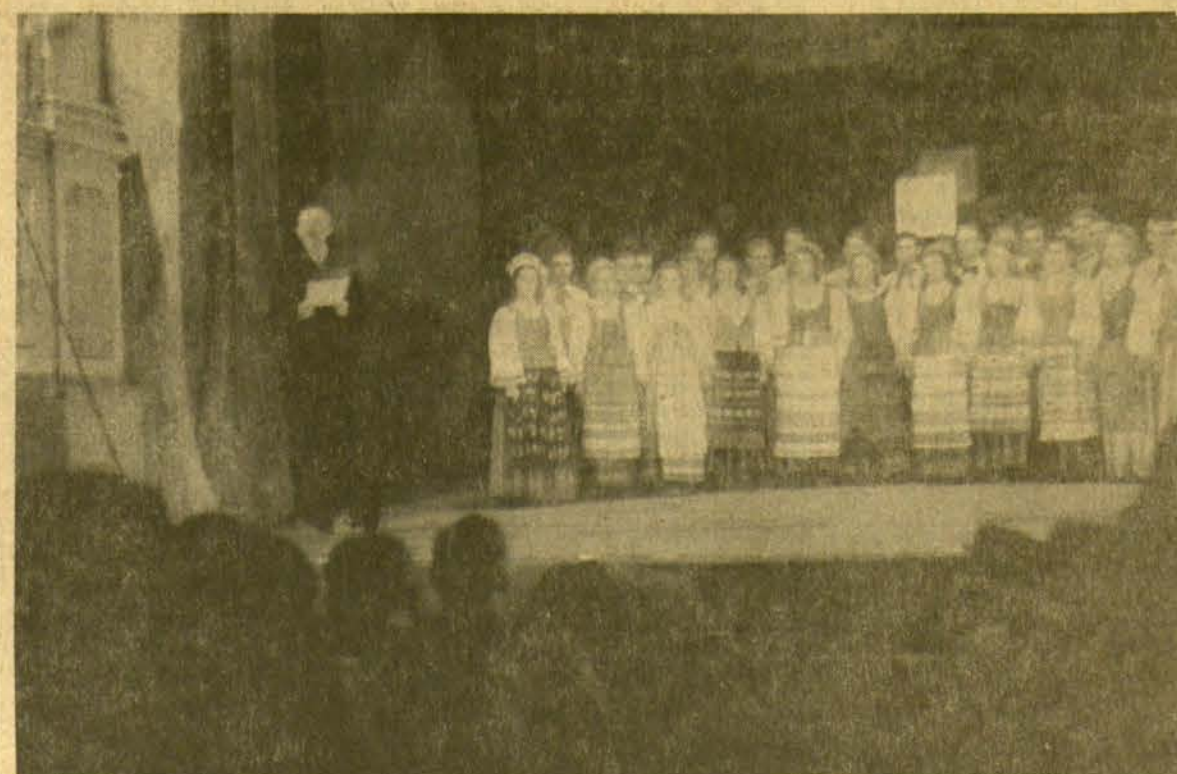
studijuojant Vytauto D. universi-tetą, žaidžiau universiteto ASK (Akademino sporto klubo) ko-mandoj. 1944 m. birželio mėn. Kaune įvyko 10-ties geriausių Lie-tuvos krepšinio komandų pirmenybės. Mūsų ASK krepšinio rink-tinė laimėjo III vietą (žinant to-meto aukštą krepšinio lygį, tai buvo mums, studentams, didelis laimėjimas). O man asmeniškai tai labai malonus prisiminimas, nes aš tais metais buvau ASK krepšinio komandos kapitonas. Per pirmenybes laimėtą taure parvežiau į tėviškę ir užkasiau gi-liai į žemės, nes artėjo frontas. Vėliau sužinojau, kad 1945 m. ASK komanda tapo Lietuvos meisteriu. Bet manęs tuo laiku Lietuvoje nebebuvo, o čia atpa-

koti atsiminimai liko patys ma-loniausi.

— Kas be ko, regis ir iš "Čiur-lionio" ansamblio dienų turėtų būti likę įdomių prisiminimų?

— Kaipgi neprisiminsiu "Čiur-lionio" ansamblio? Ten susipaži-nau su savo žmona — Vanda Ka-nyte! Ji Čiurlionietė nuo pirmųjų ansamblio įsikūrimo dienų Vil-niujė, nes tuo metu Vanda studi-javo Vilniaus Meno akademijoj. O istorija taip suko ratą, kad ma-no pirmoji pažintis su "Čiurlio-niu" buvo Vienoje, Austrijoje 19-44 m. rudenį. Tuo laiku dar trū-ko vienerių metų iki medicinos studijų diplomo. Načiai į univer-sitetą nepriėmė. Buvau laimin-gas, dirbdamas paprastu sanita-ru Vienos universiteto klinikoje. Nebeatsimenu iš ko tuo metu su-žinojau apie "Čiurlionio" atsiradi-mą Vienoje. Vieną vakarą, draugų pakalbintas, atsidūriau ansamblio repeticijoj. Puikų i-spūdį paliko ansamblio vadovai maestro A. Mikulskis ir taut. šo-kių vadovė M. Baronaitė. Ypatin-gai traukė taut. šokiai, nes bu-vau šokęs metus laiko Kaune VD universiteto taut. šokių ansamb-lyje, kuriam vadovavo p. Baltrū-nienė. Vos įsijungęs į "Čiurlio-nio" ansamblį, buvau laikomas geresniu šokėju, negu daininin-ku. Ypatin-gai mane Marytė Ba-ronaitė pakėlė į "aukštybes", kai buvau pakviestas šokti solistu, at-liekant Lenciūgėlį. Tarp kitko, Vanda Kanytė buvo viena iš šo-kėjų, su kuria ir teko šokti tą šo-kį.

Truputį nukrypstant nuo te-mos, čia man prisimena charak-teringas pasikalbėjimas Chicagoje šių metų pradžioje su vienu "Čiurlionio" ansamblio veteranu. Jo nuomonė buvo, kad dr. L. Kriaučiūnas yra daug geresnis dainininkas, negu šokėjas, ir šiū-

Iš tėvynės išblokštas "Čiurlionio" ansamblis 1945 m. vasario 16 d. Lietuvos nepriklausomybės šventės pro-ga, dar karui tebesiaučiant, dainuoja Kemptono lietuviams. Kalba prof. Steponas Kolupaila.

DIALOGO IR LITERATŪROS HEROJŲ BEIEŠKANT

Daug rimtesnėm temom tik dėl su J. Gld. pasisėkėti yra pagalvojama, mažiau mūsų vienas malonumas. Problemų kėlimas sukelia dialogą, iš kurio nubyra gal tik net ranka. Ir todėl J. Gld. "Ko-dėl skundžiamės ir gražome rankas" Kertinės parštės min-čių pratešimas naujom "Roma-nų tematiką užkludžius" (Ker-tinė parštė, š. m. 79-14 nr.) mintim yra sveikintinas, neblo-gai apšviečiantis romano prob-lemą iš amžinos naujų temų ieš-kojimo pusės. Apie tematikos vienodumą yra kiek pasisakę ne-tik XX "Draugo" romano kon-kurso pirmininkas, iš ko ir gimė "Kodėl skundžiamės ir gražome rankas" mintys, bet apie tai šne-kėjo ir šnekės mūsų kritikai, ir galvoti: kas toliau? O pagalvo-publika, ir rašytojo sąžinė, jei tokia yra, ir mūsų literatūros ateities teismas. Bet kokią te-matiką, aišku, pakelia geras ar žaizdus tik paviršutiniškas rašytojas. Kokybine prasme, lietuvių literatūros kritika tu-rėtų būti dėkinga J. Gld. už pa-lyginimą, kad už tematikos tvo-rų matome žmonių siluetus, ku-riuos stebėjo Homeras, Šekspy-ras, Krėvė ir Mačernis.

Išėivioj mūsų kritikų litera-tūrą ir šiaip spaudoje rašančių rū-pestis buvo ir yra ieškojimas bei gerinimas mūsų literatūrinio in-tereso., ypač čia, užsienyje, susi-dūrus akis į akį su tuo, kas sve-timųjų yra šioje plotmėje nu-veikta. Todėl, iš šalies žiūrint į tai, kas mūsų padaryta, savaine atsiranda klausimai, ypač, ne-norint amžinai girti tai, ką jau turime. Ir tikriausiai J. Gld. nėra vienas iš tų, kurie sako, jog mūsųose viskas tvarkoj. Atrodo, kad ir J. Gld. yra įdomesnis dia-logas apie literatūrą, kaip tik toks, kurio mūsų šaliai vengia. To-

(Nukelta į 2 psl.)

(Nukelta į 2 psl.)

Pokalbis su dr. Gediminu Baluku

(Atkelta iš 1 psl.)

lė, kad dr. Kriauciūnas perimtu Dainų šventės vadovavimą, o mane norėjo perkelti į Tautinių šokių šventės vadovus. Idomus pasiūlymas, ar ne...

Kaip filmų juostoj slenką "Čiurlionio" ansamblio istoriją. 1944 m. žiemą (prieš pat Kalėdas) ansamblis atsiranda Berlyne, nes čia buvo progos koncertuoti savo tautiečiams. Bet po kelių koncertų didesnė dalis čiurlioniečių buvo išskirstyta po Berlyno "Siemens" fabrikus, kitus net gaudė apkasų ir sutvirtinimų statybai apie sostinę. Mūsų padėtis Berlyne kasdien blogėjo. A. Mikulskis ir M. Baronaitė stengėsi visomis jėgomis išlaikyti ansamblį. Laimingai sutapimu beveik visi ansamblio nariai gavome leidimus iš Berlyno išvažiuoti į Kempnę. Čia daug pasidaravo ansamblio narys Jonas Dagys, kurs gerai mokėjo vokiečių kalbą (dabar jis gyvena Australijoje). Bėgome iš Berlyno, miestui degant, prieš pat didį šio didžiausio Vokietijos miesto bombardavimą, kurio metu Berlynas tapo griuvėsiais. Sakytum, pati Dievo Apvaizda lėmė "Čiurlionio" ansambliui pasitraukti iš Berlyno pasukinę akimirka. 1945 m. vasario 16 d., dar karui tebeinant, iš Berlyno laimėję pasitraukę, "Čiurlionio" ansamblis pasirodo Kemtėnė Lietuvos Nepriklausomybės šventės minėjime. Tas koncertas — tai vienas iš giliausių įspūdžių, kuris manje liko. Savo archyvuose suradau ir nuotrauką, darytą minėto koncerto metu.

Karo pabaigoje susitinkame prie pat Šveicarijos-Austrijos sienos. Ateina "Čiurlionio" triumfo dienos. Prancūzų karinės valdžios esame pakviesti į didingą sąjungininkų pergalės šventę, kur dalyvauja daugiau kaip 90 generolų (amerikiečiai, angliai, prancūzai ir keli rusai). Toje šventėje dalyvavę generolai tikrai jos ilgai nepamirš. Lygiai kaip ir mes čiurlioniečiai, buvę tos šventės programos atlikėjai. Jei nacinėje Vokietijoje buvome persekiojami ir išsklandomi, tai ši karta mes jau tapome dalimi didžiosios pergalės šventės.

Dar daug lieka mielų prisiminimų iš "Čiurlionio" dienų Vokietijoje. Kiek žinau, yra rašoma "Čiurlionio" ansamblio istorija, kur rasime idomių detalių iš to ansamblio odisejos ir garbės dienų, savo koncertus skaičiuojančio ne šimtais, bet tūkstančiais, įskaitant pasirodymus Lietuvoje, Europoje, JAV.

Baigdamas prisiminimus apie

savo dienas, praleistas "Čiurlionio" ansamblyje, negaliu pamiršti maestro Alfonso Mikulskio ir Onos Mikulskienės, kurie savo gyvenimą paaukojo savo antrajai šeimai — "Čiurlionio" ansambliui ir kartu Lietuvai.

— Kada tiesiogiai susidūrė su išeivijos lietuvių dainų šventėmis, nes ši, Jūsų vadovaujama, bus jau ketvirtąjį?

— Buvau pakviestas į II Dainų šventės finansų komisiją kaip Illinois Lietuvių gydytojų draugos tuometinis pirmininkas. Tos komisijos pirmininkas tada buvo Chicago Savings and Loan Assn. prezidentas John Pakel, Sr., o vykdomojo komiteto pirmininkas — mano kaimynas iš Lietuvos prel. Ig. Albavičius. Prelato šandien jau nebėra gyvųjų tarpe, tuo tarpu finansininkas John Pakel, Sr. ir šios Dainų šventės repeti-cijos metu pažadėjo pamaitinti visus suvažiuosius į šventę choristus. Tadgi, kaip matote, pažintys ir bendras darbas yra vaisius atečiai.

— Ar ką bendro turi tas paskutinis mėnesiais pasireiškęs ypatingas jauniosios kartos atstovų tiesiog spontaniškas entuziazmas Lietuvos laisvės ir laisvės ieškančių brolių gelbėjimo reikale su dainų bei tautinių šokių šventėmis ir aplamai mūsų visų visuomeniniu bei kultūriniu judėjimu?

Alfonso Mikulskio vadovaujamas Čiurlionio ansamblis 1945 metų vasarą Vokietijos Alpe. Sėdimo būrio viduryje čiurlionietis Gediminas Balukas.

— Manau, kad visiems mums buvo malonu matyti jauniosios lietuvių kartos (daugumoj studentų) aktyvumą Brazilijoje, Simono Kudirkos ir Simonaikių gelbėjimo reikale. Senas posakis sako, kad nelaimė suartina žmones. "Jaunujų" ir "senių", jeigu

Su čiurlioniečiais pokario metais Vokietijoje.

taip galima išsireikšti, generacijų skirtumai pradingo po to, kai "Margutis" oro bangomis paskelbė apie Brazilijos nebaigtą žygį į laisvę. Tiesiog reikėjo stebėti mūsų jaunųjų akademikų lietuviškumą, darbštumą, pasižymėjimą ir idėjų įvairumą gelbstint ir mirtingą pavojų patekusius mūsų tautiečius. Šie įvykiai priminė laisvajam pasauliui, kad Lietuva yra gyva, kad mūsų jaunoji karta aktyviai dabar jungiasi ir vėliau jungsis į lietuviškąjį išeivijos gyvenimą.

Bet ne paslaptis, kad dalis jaunimo, kurie tėvų buvo vežioja-

to tuose individuose, kurie iš viso tik negiliai, paviršutiniškai suaugę su atsinešine kultūra ir pasitenkina išoriniu dalyvavimu naujojoje. Prancūzų filosofo Renano žodžiais tariant, "tauta yra siela, dvasinis pradai, pasidžiavimas bendra praeitimi, norint būti drauge ir bendrai kurti ateitį. Tautybė paprastai yra paveldima iš tėvų, iš tautos, kurioje gimstama. Tuo atveju daugiausia lemia tautinė kultūra, pirmoji eilė kalba, kurioje išaugama. Vien gimimu ar kilme, be atitinkamo jaugimo kultūrai, žmogus savaime neišsijungia jokiu visuomenėn..." Manau, kad paskutinės dvi citatos yra skirtos tiems mūsų jauniesiems ar jauniosios kartos žmonėms, kuriems savokos kaip tauta ar tautinė ištikimybė nevisai yra suprantamos. O tokios masinės bendros šventės, kaip dainų, tautinių šokių ar kitos, sąvoka kaip tik akivaizdžiai dar daugiau ryškina.

— Esat Lietuvių fondo tarybos pirmininkas, gerai pažįstat fondo narių eiles. Tad kyla klausimas, ar tas visas mūsų visuomeninis bei kultūrinis bruzdėjimas turi įtakos, kad žmonės daugiau aukotų gyvybinę reikšmę visam mūsų kultūriniam gyvenimui turinčiam Lietuvių fondui?

— Lietuviškoji visuomenė visuomet labai jautriai atsiliepia į visus teigiamus visuomeninius bei kultūrinius bruzdėjimus. O Lietuvių fondas kaip tik yra to teigiamo bruzdėjimo pavyzdys. Šiame fonde aktyviai dirbu netoli dešimties metų (1972 m. bus iškilmingai paminėtas LF dešimtmetis) ir man malonu paminėti, kad LF įkūrė dr. Antano Razmos ir jo bendraminčių darbas mūsų visuomenėje liko teigiamai įtakojamam.

mai įvertintas. Štai iliustracijai keletas statistinių žinių: LF iš savo pelno per devynerius metus yra paskyręs 131,000 dolerių lietuvių kultūrai, švietimui ir mokymams paremti (i šią sumą įeina ir šių metų pelnas — 31,000 dol.). Pagrindinis kapitalas šiuo metu siekia netoli 700,000 dol. Kada fondas pasieks savo tikslą — surinks vieną milijoną dolerių, tai kasmet, lyg tas geras Lietuvos girių aitvaras, galės pilti į lietuviškos kultūros aruodą po 70,000 ir daugiau dolerių. Tokią ateitį pramatom su visų bendra pagalba.

— Grįžtant tiesiogiai prie Dainų šventės, kuo ji skirsis nuo buvusios ir kokie svarbiausi rūpesčiai ją organizuojant?

— Vienas iš pagrindinių rūpesčių buvo suorganizuoti darbingą šios šventės vykdomąjį komitetą. Turiu prisipažinti, kad tai pavyko visu šimtu nuosimčių. Visi komiteto nariai yra darbingi, su dideliu visuomeniniu patyrimu. Didžiausią našą neša mūsų muzikai — jų rankose yra chorų paruošimas. Malonu pastebėti, kad muzikai ir repertuaro komisija, vadovaujama muz. P. Armono, pradėjo savo darbą prieš dvejus metus ir jiems už tai atitenka didžiausias kreditas. Šalia Dainų šventės vykdomojo komiteto dar veikia 16 atskirų komisijų. Iš to galite suprasti, kad šventės darbas yra komplikotas ir pareikalauja daug prakaito. Vienas iš degančių rūpesčių yra lėšos, Tikiuosi, kad mūsų visuomenė supranta šios didelės mūsų tautinės manifestacijos — dainų šventės reikšmę, ir mus parems. O lėšos ir yra paskutinis kelio grumstas, artėjant į šventės ruošimo finalą.

— Esat lietuvių visuomenės ir pro ir contra nuomonėse ne vieną atvejų išryškėja ir auksinio vidurio pozicija.

P. Mln.

— Kaip "atrasti" herojų, kaip "apvalyti" išeivų nuo plokščių ydų, tarškalų? Meluoti apie jį? Padaryti tokį, koks jis yra, ir tuo padaryti komediją, ar duoti sau tokią temą, kur jis visai nesipainiotų po rašytojo kojom? Ar intriga, forma, emocija yra nesvarbios? Ar reikia tik rašyti, niekad neabejoti, ir iš to vis kas nors išeis? Kai konkursuose skundžiamasi tematika, gal iš tikrųjų apie ką kita galvojama? Mūsų dešimtmečiai vaikai šandien rašo: "Stoviu ir matau tokią žalią žmogų; gal iš mėnulio?" Argi tai fantazija? O gal mums visiems šiandien reikia "Time machine"?

Bet vis tiek gerai, kad žmonės dar skaito, ginčijasi, rūpinasi, domisi, parašo, visai ne nuomodami į šitai ranka, nes nori vien gero, ne blogo, visai mūsų išeiviskai literatūrai. O tada

— Dažnai tenka girdėti, kad ypatingai provincijos ir parapiniai chorai mažėja, nes jaunoji karta sunkiai į juos jungiasi. Tuo tarpu spaudoje skelbiama, kad IV dainų šventėje dalyvaus rekordinis choristų skaičius — net 2,000. Kur slepiasi tikroji tiesa?

— Tikiu, kad provincijos ir parapiniai chorai mažėja. Bet tai nėra vien mūsų jaunosios kartos kaltė, o poveikis kai kurių šiandieninių bažnytinų reformų. Paskutiniai liturginiai pakeitimai bažnyčios chorų reikšmę labai sumažino. Tai jaučia jau ir lietuvių išeivija. Dėl rekordinio choristų skaičiaus noriu pažymėti,

kad chorams yra išsiųsta Dainų šventės repertuaro 2,000 vienetų. Tam tikrai daliai nubyrėjus, šventėje tikimės tikrai turėti apie 1500 dainininkų.

— Koks Jūsų bendras žodis ir prašymas dainininkams bei plačiajai visuomenei būsimosios šventės proga?

— Pirmiausia prašau moralinės bei materialinės paramos. Manau, kad šios šventės reikšmės mums lietuviams, o ypatinai jaunajai kartai, aiškinti nereikia, nes ji yra pakankamai aiški. (Nukelta į 7 pusl.)

DR. C. K. BOBELIS

ANKSTŲ IR ŠLAPUMO TAKŲ CHIRURGIJA
Tel. 695-053 — Elgin
425 No. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois

Tel. ofiso HE 4-5540, rez. 388-2233

DR. PETER T. BRAZIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val.: pirm., ketv., 1 iki 7 popiet.
antr., penkt. 1-6, treč. ir šešt. tik susitarus.

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė

DR. EDMUND E. CIARA

OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR. 6-2400
Val.: pagal susitarimą. Pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antradi. ir penktadi. 10-4; šeštadi. 10-2 val.

Ofs. 735-4477. Rez. PR 8-0960

DR. E. DECKYS

GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCINĖS LIGOS
GRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. Tel. GI 8-0873

DR. W. M. EISIN-EISINAS

Akuserija ir moterų ligų Ginekologinė Chirurgija
6132 S. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepiu, skambinti: MI 3-0001.

Ofiso tel. PR 8-2220

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS

JOKSA
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antradi., ketvirt. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak., šeštadi. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val.: kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiad. ir šeštadi. uždaryta

Ofiso tel. buto tel. Olympe 2-1381

DR. F. V. KAUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir šeštadi. tik susitarus.

DR. ALG. KAVALIŲNAS

VIDAUS LIGŲ IR KRAUJO SPECIALYBĖ
5540 St. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą
Skambinti — 585-2525
Telef. veikia 24 val.

Tel. — REHANCE 5-1811

DR. WALTER J. KIRSTUK

(Lietuvio gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 W. 59th Street
Val.: pirmad., antradi., ketvirtadi. ir penktadi. nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak., šeštadi. 12-2 val. p. p. trečiad. uždaryta.

Tel. — REHANCE 5-1811

DR. IRENA KURAS

GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antradi., ketvirt. ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6-8 val. vakare. Trečiad., nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p., šeštadi. 11 val. ryto iki 3 val. p. p.

Ofiso telef. RE 7-1168

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Ave., Cicero
Kasdien — 8 val. ir 6-8 val. vak. Išeivius trečiadienis. Šeštadienis 12 iki 4 popiet.

Ofiso telef. RE 7-1168

DR. MARIJA LINAS

AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Tel. HEMLOCK 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Platinkite "DRAUGĄ".

Ofiso HE 4-1818. Rez. PR 6-9801

DR. J. MESKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Ofisai laikinai uždaryti, apie atidarymą bus pranešta vėliau.

DR. FRANK PLECKAS

OPTOMETRISTAS
Kalba lietuviškai
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses"
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. A. PUSTELNIKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
5159 South Dames Avenue
Tel. Ofiso PR 6-7500; Namų 925-7697
Valandos tik pagal susitarimą. Trečiadienis uždaryta

DR. E. RINGUS

RENTGENOLOGAS
9760 South Kedzie Avenue
Val. pirmad., antradi., ketvirtadi. ir penktadi. 8 v. r. iki 3 v. r. Treč. ir šeštadi. 8 v. r. iki 3 val. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS

SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS
2745 West 69th Street
Tel. 737-2290; ofiso ir rezidencijos
Pirma ligonius tikint susitarus — (By appointment)

DR. LEONAS SEIBUTIS

Inkstų, Pūslių ir Prostato CHIRURGIJA
Ofisas 2656 West 63rd St.
Val.: antradi. nuo 1-4 popiet. ketvirtadi. nuo 5-7 vakare
Ofiso tel. 776-2880, Rez. 448-5546

DR. J. J. SIMONAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. REHANCE 5-4416
Ite. G. Rovelio 6-0617
Valandos: pirm. ir ketv. nuo 12 val. iki 2 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak. antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas 2745 W. 71st Street
Telefonas 925-8296
Valandos: 2-3 v. v. penktadi. 10-11 r. r. 2 iki 3 val. vak. šeštadi. 1 iki 4 val. vak. Treč. ir šeštadi. uždaryta. Resid. tel. WA 5-3099.

DR. VYT. TAURAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligų Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PROSPECT 8-1223
Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. šeštadi. 2-4 val. popiet. ir kitu laiku pagal susitarimą.

DR. V. TUMASONIS

CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Pirmineje ligonius tik susitarus
Val. 2-4 p. p. ir 6-8 val. vak. Trečiad. ir šeštadi. uždaryta

DR. ONA VASKEVIČIUS

(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 South Albany Avenue
Val.: pirm., antradi., ketv. 6-8 val. vak., penkt. ir šeštadi. 2-4 popiet. ir kitu laiku pagal susitarimą

DR. PETRAS ZLIOBA

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road
Ofiso tel. 767-2141 Namų 636-4850
Val.: pirm., antr., ketv. 2-5 ir 6-8; penkt. 2-5. Šešt. pagal susitarimą.

Kertinė Paraštė

(Atkelta iš 1 psl.)

tūrai? Koks jis herojus? Jis plokščiai plepus; mėgsta pavalyti ir gražius namus su gražiais baldais ("Kū-kū"); kiti — vietiniai jam jau nėra žmonės; jis mato tik savo pėdas, visur ir apie viską moralizuoja. Jis nuobodus. Apvalius jį nuo to, kas dar belieka? Reikia, tur būt, įdomesnes "nedorybes" prie jo "klįjuti". Bet ir po to, tiesiog bausi, kai toks išeivis svarbiojo romano vietoj gali staiga vėl prašnekti tik apie antvalandžius, šnapselį, susirinkimėlius, partijėles, afostogėles, aukštąją politiką ir žemą pasaulio kultūrinį lygį. Pasidairykime, kiek tokių potencialių "herojų" mūsų aplinkoj!

Betgi mūsų rašytojai herojus tiesiog kurte sukuria. Tik ar

kūrinyje atpažįstame išeivį? Apie tikrą išeivį netyčiom iš vietinių kažkas pasakė: užsidaręs, šneka apie vieną ar dvi temas, kartais net įkyriai nuobodus. Ar iš tokio galima padaryti stiprų romano herojų? Literatūriniai pakeistai, ar jis tampa "žmogumi", ar tik literatūrinis, abstraktus daiktas?

Dialogą tęsiant, vėl kyla klausimas. Istorijoje literatūrinis pamatus gavome iš išsilavinusių dvasiškų, kas yra reikalinga kitių tautų literatūroje. Jų įnašas mums yra didelis ir sveikintinas. Bet tik Putinas suabejojo dvasiškio pilnų pajėgumu atvaizduoti autentiškąjį pasaulietį, lygiai kaip anglas Chr. Derrick "The writing of novels" abejoja pasauliečio pajėgumu pilnai suprasti dvasi-

kio gyvenimą; rašyti romaną apie dvasiškį, jam atrodo, pasauliečiui yra labai sunku. Gal ir gali? Bet ar taip mūsųose jau padėti istoriniai pamatai neveikia naujo literatūrinio pastato? Gal ne laikas dar dėti stogo šiam pastatui? Ir premijom, kad ir naudingom, jo neužklosime, pasakytų čia griežtesnis kritikas Sietynas.

Juk po Joyce, Kafkos, "Nau-sea", Camus ir kitų daug kas pasikeitė ir ne viską mes dar gerai žinome. Kodėl Tolstojui nebuvo duota Nobelio premija? (ėr. I. Wallace, The writing of one novel.). Kaip didelė yra ekspresionizmo stoka mūsų rašytojų? Kas atsitinka sprendžiant dar neišspręstas, užsilikusias problemas literatūroje, literatūros vertinimui — kritikos psichologizmui ir t. t.? Tai vis problemos, vertos mūsų dėmesio; jei norime žiūrėti į priekį, bet ne atgal.

Turime ir herojų. Bet ir to istorinio herojaus atomazga jau žinoma iš anksto. Man atrodo,

kad "Kryžių" Kreivėnas ir "Baltos drobulės" Garšva yra dirbtinai sukurti. Jų nebuvo ir nėra mūsų tarpe. Tai kokie jie "žmonės"?

Kaip "atrasti" herojų, kaip "apvalyti" išeivų nuo plokščių ydų, tarškalų? Meluoti apie jį? Padaryti tokį, koks jis yra, ir tuo padaryti komediją, ar duoti sau tokią temą, kur jis visai nesipainiotų po rašytojo kojom? Ar intriga, forma, emocija yra nesvarbios? Ar reikia tik rašyti, niekad neabejoti, ir iš to vis kas nors išeis? Kai konkursuose skundžiamasi tematika, gal iš tikrųjų apie ką kita galvojama? Mūsų dešimtmečiai vaikai šandien rašo: "Stoviu ir matau tokią žalią žmogų; gal iš mėnulio?" Argi tai fantazija? O gal mums visiems šiandien reikia "Time machine"?

Bet vis tiek gerai, kad žmonės dar skaito, ginčijasi, rūpinasi, domisi, parašo, visai ne nuomodami į šitai ranka, nes nori vien gero, ne blogo, visai mūsų išeiviskai literatūrai. O tada

Užkalbinam šiame tinės Traviatos dailininką Jurgį Daugvilą

— Pats veiklas ir jo vadovai nusprendžia tą ar kitą scenos pastatymą. Man lieka tik maža dalis vadinamos kūrybos. Visa kita pasidaro savaime. Jokių teorijų ir kokių nors ypatingų ieškojimų čia negali būti. Stengiuosi palengvinti visą pastatymo našta, dirbdamas su visu kolektyvu.

— Kaip, iš viso, Jūs žiūrite į dekoracijas ir kolį vaidmenį joms skiriate,

— Scenos apipavidalinimas — meno šaka su visais savo dygliais bei džiaugsmiais. Tačiau darbas labai įdomus, reikalaujantis gana daug laiko bei techninio pasiruošimo. Kiekvienas pastatymas turi savitų reikalavimų. Užmojo privedimas prie finalo, paprastai stokoiant laiko, yra pats sunkiausias. Taigi čia yra ne tik pora padažytų gabalų, bet jau visas ansamblis įvairių apraiškų, suvestų į vieną vietą. Dekoracijos reikalingos tik užpildyti tuštumai ir duoti veikalo vaidiloms judėjimo plotą. Tik po to eina nuotaikos bei kiti, mažiau scenai reikalingi, dalykai.

— Jūs sutikote sukurti dekoracijas „Traviatai“. Įdomu, kaip spresite šį uždavinį: ar Jūs eisite tradiciniu keliu, o gal šiam uždaviniui ieškosite funkcionalio sprendimo?

— Mūsų opera yra didelė savo narių skaičiumi labai mažoji, operai nepritaikintoj scenoje, opera su mažais finansiniais ištekliais. Reikia ieškoti „tikro“ kelio, kuriame apsunkinančios tradicijos daugiau ar mažiau nukrenta. Svarbu, kad tikslas būtų pasiektas bent meniškoje formoje.

— O kaip su praktišku dekoracijų išpildymu? Ar Jūs padarote tik eskizus ir duodate kam kitam išpildyti? O gal pats nesate visą našta?

— Vien tik vinių sukalimui ir visa ko surėmimui reikės poros šimtų valandų. Bet čia man jau padeda P. Adomaitis, kuris atlieka visus staliaus darbus.

— Ar „Traviata“ dekoracijų kūrėjui stato ypatingas sunku-

Jurgis Daugvila

Šv. Jurgis

nybes? Kiek žinau, joje dalyvauja žmonių masė. Ar tas faktas Jūsų nevaržo bendriniam dekoracijų komponavime, kad aktoriams būtų patogiau judėti?

— Dekoracijos yra tik pastatymo papildymas, jo įreminimas. Jokie varžtai čia neturėtų sudaryti sunkumų. Jie yra sąlyga visam išpildymui. Tam ir yra dailininkas kviečiamas, kad panaikintų visas tas sunkenybes.

— O kaip su apšvietimu? Maria High School auditorija turi gana ribotą sceninio apšvietimo galimybes. Ką ypatingo Jūs planuojate? Kokiu būdu bandysite apšvietimą įvairinti ir kokiomis priemonėmis bandysite turimą apšvietimą papildyti?

— Opera nenaudoja nei Ma-

rijos mokyklos apšvietimo, nei kitų ten turimų įrengimų. Visas yra nuomojama. Scena padidinama, apšvietimas sustiprinamas, įjungiant daugiau šviestų taškų. Žiūrovai gal net nepastebi tų patobulinimų, kurie reikalingi ir mūsų operos yra naudojami jau metai po metų. Čia daugiausia savo darbo įdėjo Česlovas Rukūža, kuris ir tvarko visą scenos technikinį darbą.

Kaip minėjau, pats paskutinis žingsnis prieš uždangos pakėlimą (čia įeina ir apšvietimas) yra pats sunkiausias. Prasideda „kova“ tarp dailininko ir kitų meno vadovų. Taigi ar tradicinis, ar totalinis teatras, pamatysime, uždangai atsidarius, gegužės mėnesio premjeros vakare.

s. d.

IVAN FRANKO

ZEME

Zeme, mano visų vaisingiausia motin,
Tavo gėmėse glūdinčių jėgų
Bent truputį, kad kovoje tvirtiau laikyčiaus,
Duok ir man!

Duok šilumos, kuri išplečia krūtine,
Valo jausmus ir atgaivina kraują,
Kur žmonėse pažadina beribę,
Tyra meilę!

Duok ir ugnies žodžiui uždegti,
Sielom supurtyti, duok griausmingą galią,
Tiesai tarnauti, melui smekti
Duok amžiną aistrą!

Rankom jėgą duok grandinėm laužyti,
Minčių aiškumą širdyje neteisybėm išvesti,
Leisk dirbti, darbuotis, veikti,
Bedirbant numirti!

ZODZIO REIKSMĖ

Kad tu žinotum, kiek daug reikią žodis,
Vienas nuoširdus, šiltas žodelis!
Širdies gilią žaidos stebuklingai
Užgyja. — Kad tai tu žinotum!
Tu, tikriausiai, pilnas skausmo ir nusiminimo,
Sučiaupęs lūpas, tyliai nepraeitum,
Tu bertum padrasinimo ir paguodos žodžius,
Šiltą lietu kalbą ant ištroškusių dirvų ir pievų, —
Kad tu žinotum!
Kad tu žinotum, kaip giliai sužeidžia
Vienas piktas, užgaulus žodis,
Kaip tyras širdis iškraipo ir suteria
Ir visam amžiui sukietina, — kad tu žinotum!
Tu savo pyktį, kaip kandų šunį,
I tamsiąsias sielos kerte uždarytum,
Neturėdamas džiaugsmo, nei karštos užuojautos.
Tu nors priekštais nieko nepažeistum, —
Kad tu žinotum!

Kad tu žinotum, kiek daug skausmo slepiasi
Po džiaugsmo, abejingumo ir tamsos kaukėm,
Kiek daug veidų, dienų linksmy,
Ant pagalvės karštom asarom prausiasi!
Tu savo žvilgsnį ir klausą meile išaštrintum,
Ir nematomų asarų jūroje panirsi,
Jų kartumą savą kraują nuplautum
Ir suprastum visą žmogiško kvailumo siaubą, —
Kad tu žinotum!

Kad tu žinotum! Į šį seną žinojimą
Reikia įsijausti, širdimi suprasti.
Kas tamsu protui, širdžiai aišku ir akivaizdu...
Ir kitoks tas atrodytų pasaulis.
Tu širdimi augtum. Tarp gyvenimo audrų ir baimės
Tavo kelias būtų tiesus ir aiškus,
Kaip to, kuris audroje ejo plačių vilnių keterom.
Taip tu kalbėtum ir visus kenčiančius ir skurdžius:
— Nebijokit! Tai aš!

DE PROFUNDIS

Amžina revoliucionierė
Dvasia, kuri kina stumia ir kova,
Stumia ir laime, į laisvę, ir pažangą,
Ji gyva, ji dar nemirė.
Nei ponų kankinimai,
Nei carų kalėjimai,
Nei karinė drausmė,
Nei pabūklų staigimas,
Nei šnipinėjimo pavojai
Jos į karstą dar nepaguldė.

Ji nenumirė, ji gyva!
Nors prieš tūkstantmečius gimė,
Bet tik vakar išsivystė
Ir savo jėgom vaikšto,
Ir auga, stiprėja,
Ir skuba ten, kur dienoja:
Itakingu žodžiu, kalbų trimitais,
Milijonus patraukia,
Milijonai mielai eina,
Nes dvasios balsą girdi.

Dvasios balsas jaučiamas visur:
Ūkininkų vargingose bakūžėse,
Darbininkų dirbtuvėse,
Asarų ir nedalios lindynėse
Ir kur tik ji nuaidi,
Dingsta asaros, liūdesys, nelaimės,
Gimsta jėga ir drąsa
Ne raudoti, o veikti.
Jei ne sau, tai vaikam,
Kovoje už geresnę dalį.

Amžina maištautoja
Dvasia, mintis, valia,
Neužleis tamsai lauko,
Dabar nesiduos supančiojama.
Atsipalaidavo piktą pražūtį,
Pasileido grūtis;
Kur pasauly tokia jėga,
Kad griūtų ja sulaikytų,
Kad užgesintų kalbos ugnį,
Kad sustabdytų auštantį rytą?

PAVASARIO ELEGIJA

Pavasari, tu mane kankini! Išsibarstai saulės blizgalais,
Šiltu alsavimu girdai, vilioji į žydrą erdvę!
Lengvus debesų rutulius stumdymas po vaisių padangę,

Šilkinėm gijom iš jų lietutį sroveni ant laukų,
Saulėje pilkos žepės, žaisdamas, tu išmeti į orą —
Staiga, ore iš jos pasipila paukščių čiulbesys.
Savo gaudrų riksmu tu sukeli samyši širdyje,
Sapną apie laisvą šalį — mano tolimą laimę.
Tu gulbės sparnu iškeli krūtinės vilnis —
Girdžiu jų džiaugsmingą pliuskenimą melsvos upės toliuose.
Matau, kaip žuvedra, tu virpi virš gilių vandenių.
Kaip palei platų Dniestrą linksti tampriais karklais.
Pavasari, tu mane kankini! Milijonais spalvų ir linijų,
Visa savo išvaizda šauki: laisvė, judėjimas, gyvenimas!
Lyg šapelį neši mane į tą sraunumą,
Naujus jausmus gimdai nuvytusioje mano širdyje.
Tu apšvieči dykvietę: tu budini nevaisingus norus;
Švelniai supi šakose paukštuko tuščią lizdą;
Zemai galvą palenkes, įputi užgesusią ugnį;
Švilpesiu į giraitę šauki, lyg mano jauną draugą.
Ne, ne man ten vaikščioti, mano mielas sakale!
Linksmu žuikiu ne man skaisčioje žolėje nardyti!
Dar tebevirpa širdis ir krūtineje dar neatsalo kraujas,
Bet dienu saulėlydyje sunkus gyvenimo jungas.
Beprotingi svajonių tuntas laksto po platų lauką,
Karčiai pavėjui, ir žvengia, ir skardžiai kanopom pliekia.
O, tos mano svajonės, lengvasparniai margi vaikai, —
Stipria ranka juos reikia už pavadžio laikyti.
Tik akimirka — ir botagos plaukštelėjimas —
Ir žiaurus žodis: „I savo vietą!“ I darbą!
Ir apžavai dingo... Pavasari, tu mane kankini!

Išvertė P. Gaučys
Ivan Franko, ukrainiečių poetas, rašytojas, kritikas ir istorikas, gimęs Galicijoje, dažnai buvo suimamas ir etapis varinėjamas anuometinėje Austro-Vengrijėje, dar labiau nepageidaujamas buvo carinėje Rusijoje. Jo poezija — tai istorija ukrainiečių tautos, kuriai jis skyrė visas savo jėgas ir kovoję, norėdamas ją išaukšti ir paruošti nepriklausomam gyvenimui. Po Taraso Ševčenkos — žymiausias ukrainiečių dainius. PG.

Egzotiškasis Agnės Lukšytės "Kalnų velnias"

Retą literatūrinę viešnią iš tolimosios Australijos pasitinkant

Agnė Lukšytė, KALNŲ VELNIAS. Novelės. Viršelio aplankas piešė ir iliustravo dail. Valclovas Ratas. Išleido H. Mellūnas, Sidney, Australijoje, 1970. Teksto 172 psl. kaina (JAV) \$5.50. Knyga gaunama ir "Drauge".

*

Pereitų metų mūsų egzilinėje literatūroje vienintelis debiutas buvo padarytas žanre, kuris, daugelį metų pirmavęs, pastaruoju metu gerokai apmirė, t.y. novelėje. Kiek neįprasta ir tai, kad šiame žanre debiutavo moteris ir kad knyga išleista Australijoje, kur iki šiol meno pasaulyje vyraavo mūsų dailininkai, ypač grafikai. Tai Agnės Lukšytės novelių rinkinys "Kalnų velnias".

Agnė Lukšytė, kiek iš knygų aplanko parastėje duodamų biografinių žinių galima suvokti, nėra debiutantėms įprasto amžiaus rašytoja. Akylesnis mūšiško literatūrinio judėjimo stebėtojas šios autorės darbų galėjo laiks nuo laiko užtikti mūsų periodikoje, ypač Anglijoje leidžiamose "Pradalgėse", kur jos novelę galėjai

TITAS ALGA

rasti ne vienų metų tomelyje. Tie periodikoje išmėtyti gabalai ir sudaro šio 14 novelių rinkinio dį dele dalį. Dabar, surinkti į krūvą, jie leidžia geriau susipažinti su autore ir paieškoti jos kūrybai bendresnių ir būdingesnių bruožų.

Pirmiausia, be abejo, krinta į akis perdėm dominuojantis australiškasis fonas. O ryškūs šis fonas ne vien tik paviršiumi, a-borodžiniais, cikadomis ar eukaliptais, bet ir rimta bei nuoširdžia autorės pastanga ji suprasti, i ji įsijausti, su juo susigyventi. Didžioji novelių dalis liečia šiandieninio Australijos naujakurio santykius su vietiniais. Gi i tuos vietinius A. Lukšytė žiūri ne li-guistai kritiškomis viendienio svečio akimis (kaip dažnai mūsų egzilinėje literatūroje įprasta), teieškant juose vien ydų, juos šaržuojant ar schematizuojant, bet bandydama juose išsifiūre-ti

visapusiškai gyvus žmones. Kad autorės pastangos nusikratyti svečio — pašaliečio kompleksais ir išlietų į gyvenamą aplinką yra sėkmingos ryšku "Oomino kala-dėlėse", vienoje stipriausių rinkinio novelių, kuri atpasakojama vietinės gyventojos lūpomis ir lie-čia vien senųjų australiečių gyvenimą.

Pirmuoju asmeniu perduotos devynios rinkinio novelės, tačiau vien tik jau minėtose "Domino kaladėlėse" tasai pasakojantis asmuo yra taipgi ir novelės centrinio įvykio pagrindinis veikėjas. Kitose pasakotojos asmenyje skaitytojas veikia įtaigojamas atpažinti pačią autore. Vienur ji tėra klausytoja, užfiksuojanti kito asmens pasakojimą (Prie kavos puodelio, Batsiuvys Zosčenko), kitur — emociniai mažai teisi-vė-lusi stebėtoja (Ziedas sutvarka skaisčiau, Nešifuoto opalo vėri-nys, Nambuka), o dar kitur —

reikšminga pirmieji novelės veikėja, kartu su pagrindiniu iš-gyvenanti aprašomąjį įvykį, ar bent jo stipriai veikiamą (Vėžliu-kas beprasmiškai ropoja, Aklinas skersgatvis, Kalnų velnias).

Mano supratimu, pastarosios grupės novelės yra literatūriniai stipriausios. Jose autorei geriausiai pavyksta paveikti skaitytoją jausmo betarpiškumu, patį įvykį pavaizduoti išpūdingiau, noveliš-kiau, pristatyti jį pakankamai reikšmingu, pateisinančiu neiš-vengiamą posūkį ar lūžį pagrindinio veikėjo gyvenime. Neutra-lios pasakotojos ar stebėtojos ro-lėje autorei kartais pritrūksta rei-kiamo bešališkumo ar santūrumo. Ji neatsispiria pagundai cent-rinio įvykio ikandin pateikti ir sava-sias jo interpretacijas, išve-džiojimus, išvadas ar emocinį už-siangažavimą, tartum vis dar ne-gu-tikėdama, jog skaitytojas jį su-pras, i jį įsijaus ar jį išgyvens; taip, kaip autorė to pageidautų; tartum bijodama, kad skaityto-jas, be autorės paskatinimo ne-žiūrės jame slypinčių alegorijų

ar moralų. Šitoksai A. Lukšytės nepasitikėjimas savimi, žinoma, ne vienu atveju yra pagrįstas, ta-čiau asmeninių nuotaikų param-symais čia jau reikalo nepatais-y-si.

Vis dėlto visos pirmuoju asme-niu parašytos novelės yra žymiai stipresnės. Autorei sugeba skaity-toją papirkti savo nuosirdumu, atvirumu ir jį įtikinti. Sunkiau se-kasi rašyti trečiuoju asmeniu. Čia kartais ji pasidaro perdėm lako-niška, verčianti veikėjus kalbėti arba visiškai sausais (Cinčirė), arba melodramatiškais, lyg "iš-rašto" beriamais dialogais (Atei-na vaikas nuo kalnų), o kartais sachariniškai saldi, kalbanti sa-kiniais tartum nurašytas iš tra-giškai įsimylėjusios gimnazistės dienoraščio (Ar meilės pasaka baigta?). Kartais veikėjus ji per-dė-tai suschematizuoja (Vasara pa-sibaigė: cikados nutilo), vienuo-se tematydamą išimtinai švie-sias, kituose — tamsias spalvas. Net ir geriausia šios grupės no-velė "Sūrus vanduo užlieja akis", kurioje, atrodo, autorei geriausiai pavyko įsijausti i pagrindinės vei-kėjos pergyvenimą, skamba ga-na naiviai, dirbtinai ir skaitytoja daugiau patraukia tuo, kad joje aprašomas įvykis vyksta mažiau kam iš arti tepažįstamoje aplin-koje.

Savito stiliaus ar literatūrinio veido šiuo rinkiniu Agnė Luk-

Agnė Lukšytė

riodikos puslapiuose. Tas moteriš-kumas, tiesa yra vienas didžiaus-ių šitokios kūrybos plusų, ta-čiau vien jįsai kūrybinės indivi-dualybės dar neužtikrina.

Labai daug kur Agnės Lukšy-tės sakinyis skamba literatūriškai, tačiau vietomis jį dar slegia ir ža-loja oficialiems laikraščiams pra-nešimams būdingi išsireiški-mai ("būdamas tamprame kon-takte su tamsia mase", 47, "Ju-

tai atsakius neigiamai" — 53, etc.), arba banalūs, nusinešioje posakiai ("jo akys dega karšta ugnimi" — 11, "Ilgai sėdžiu, pas-kendus mintyse" — 34, "many-je vyravo pasitenkinimo jausmas" — 83, "karo bangos atblošk-tas" — 105), kurie, atrodo, atsiranda kaip tik, autorei bandant būti originalesnei ir pasisakyti kitoniš-kai. Originalumo ieškojimas at-sispindi ir dažnuose palyginimuo-se, nors ir čia ne visada laimima stilius ar estetikos požiūriu.

Pavėluotą Agnės Lukšytės de-biutu reikia džiaugtis. "Kalnų velnias" verta ir paskaityti ir apie jį pašneškėti, o nepretenzingam pramoginės literatūros mėgėjui jis atneš ir keletą tikrai malo-nių valandų. Australietį leidėja reikia sveikinti už sąžiningai at-likta darbą ir patrauklią knygos išvaizdą. Linkėtina, kad jo opti-mizmas, išleidžiant 1000 egzemp-liorių, pasiteisintų. Estetinė kny-gos pusė neabejotinai kelia sko-ningas dail. Valclovo Rato pieštas viršelio aplankas ir iliustracijos, nors ne visos jos vienodai gerai pavykė.

Norėtusi, kad šios knygos išlei-dimu būtų paskatinti ir kiti Aus-tralijos lietuviai rašytojai, apie kuriuos šiame krašte labai ma-žai ka tegirdime.

PO KONCERTO

Apie tautinius šokius ir šokėjus aplamai Hamiltono "Gyvataro" ir Chicagos Jaunimo centro tautinių šokių ansamblio bendrojo koncerto 1971.III.13 Chicagoje progą.

J. VAICIONIENĖ

(Tęsinys iš praėjusio šeštad.)

Ne autentiški šokiai

Taip suprasdami liaudies tautinių šokių autentiškumą, būtume norėję, kad kalbamame koncerte (kaip ir niekur kitur) nebūtų buvę kelių neautentiškų šokių.

Mikita yra gudų šokis. Keturi vyrai su dviem kurtim, tik kiek kitokių kai kuriuo judesiu (LE). Vien jo vardas, beveik nesiskiriančiu ne pirmuoju M N garsu, yra populiarus ir rusų tautinis vardas "Nikita" (jeigu dar Chruščiovas) įspėja kieno čia yra kūriny. Šokio Mikitos visa daina ne lietuviškos dvasios. Joje yra ir tokių posmų.

"Šok, šok, Mikita, tą pametęs imk kitą. Pamesk ją, imk mane: aš gražesnė, ne kaip ji".

"Visus tancius ašai moku ir kazonką aš pašoku. O ji nieko neišmano, tegu eina, kiaušes gano." "Kai šokti gražiai išmok, tada su Mikita šoks" (Saudargienės užrašytų šokių knygoje "Liaudies šokis Lietuvoje"). Knygos antraštė ir sako, kad joje sudėti ne vien lietuvių liaudies šokiai, bet Lietuvos liaudies. Pagal čia aprašomo vakaro programos vedėjos nustatytą to šokio legendą, sutampančią su 1957 Pirmosios tautinių šokių šventės Vadove užrašyta legenda. Mikita šokdavo atėjęs į vestuvės kartu su kitais nelietuviškai kalbančiais vyrais. Tas šokis "Mikita" dargi nėra nė šokis, bet įrankinis sportas... Koks tas "Mikita" buvo svetimas, balaganinis gramozdas tarpe mūsų šokių, sunku net apsaityti. Tik ta prasme gerai, kad žiūrovai galėjo pamatyti skirtumą tarp jo ir mūsų šokių, mūsų šokių naudai.

Visai nereikia, nėra nei pagrindo varžytis dėl mums svetimo, net kitos tautos vardo, kitatautės kilmės, Polkos, kaip dėl tos Pulkos-Polkos iki šiol tebesivaržo lenkai su čekais. Mes turime panašios nuotaikos tryptinius, atsiliepiantius mūsų kalboje ir tautosakoje. "Tur alaus, tur ragaišio..." arba "Tur alučio, tur midučio... nenor svečiam duoti, o sveteliai trypu trapu, trypu trapu, nenor išvažuoti..." Šį tryptinį šoka, vestuvėms ir šiaip suėjimams baltantis. Greičiausiai, kad mūsų tryptiniai, senų "strapaliojimai" daug senesni už tas XIX am. pabaigoje atpulkusias polkas.

Kiek už tas polkas esame gavę iš tautų liaudies kūrybos tyrinėtojų kitatautčių priekaištų! Mokytojas čekas, išvydęs mūsų kažkurio sambūrio "tautinius" šokius, sako: "rėžia polkas... kaip Prahoje" (Darbininkas 1970. IV, 14). Kitas atėjęs pasižiūrėti mūsų tautinių šokių, nusivylęs sako: "Reikia tačiau nurodyti, kad Grandinėlių kortojama "polka" pietų amerikiečių akys rėsiu su slavų šokių šokys, ir mes būtume norėję pamatyti daugiau baltams būdingų brojų". Gi mūsų akys tos polkos vis dar lietuviškos ir iš vardo ir iš kilmės!!!

Ta pačia prasme savo liaudies šokių programose reikia išsiversti be Cigonėlių lygiai taip, kaip be kazonkėlio, kaip be vokietėlio, jeigu toks būtų, be žydėlio... Aišku, kad toks Cigonėlis, kaip pirmaui minėta, atsiradęs anais laikais iš pamėgdžiojimo čigonų šokių tiek ir taip, kiek lietuvių liaudis, būdama visai skirtingo būdo, gali pamėgdžioti "imituoti" čigonų šokio judesius. Čia pašoktasis Cigonėlis yra mėgintos čigonškos stilizacijos, mėgintos pamėgdžiojamai čigonšškai su asimetriniu vienu kitu judesiu pašokti. Koks galėtų būti santykis mūsų autentiškų tautinių drabužių su čigonškių judesiu "imitacija"?

Ką jūs pasakysite, kad Cigonėliui jautimus ir rankomis buvo daugiausia pasiūta pagyrų.

Čigonų baletus ir atskirus charakteringus šokius šoka, apsirėnge

atitinkamais drabužiais, profesiniais šokėjais. Bet šoka, kaip tos tautos šokio charakteringą meną, nerišamą su kita kuria tautine šokio kūryba.

Sadutė. Prie tautosakos archyve rastos gaidos, su beprasmiu skiemenavimu "tu-to sa-duto-tu-to" (mačiau savo akimis) Biržų gimn. mokytoja Šlekiene, pritaikius penkis punktus atitinkamų judesiu, sudarė šokį. Pasak jos, pagal aną sadutavimą šokį pavadino Sadute ir atvežė 1938 m. Kauną į gimnazijų kūno kultūros sporto ir šokių varžybas. Jokios jaunosios jame nebuvo.

Iš skiemenavimo ir gaidos senumo įmanoma spręsti, kad tai senų tikybinių apeigų vaidilučių laigavimas (Vydūnas). Tiksliau atkurtam šiam šokiui geriau tiktų ne Sadutės vardas, Šlekiens pakeistas iš Saduto-tu-to, bet Saduta-Rūta, arba tie siog Saduto... Vestuvinėse apeigose, užrašytose ir atsimenamos, nėra tokių dainų, nei pamergių vaikų tynių nerandame. Čia pašoktoji Sadutė nebuvo Šlekiens stilizacijos.

Dabartinė Sadutė yra naujadaras, siekiant įspūdžio, efekto, sudarytas iš styptčiojimų, plaukiojimų, figūrinių valsiškų vaikštynių, plastinių, baletinių nusilenkimų, kas iš esmės prieštarauja liaudiškiems judesiams. Kai kieno dabar šokamojo Sadutėje matome jaunosios perleidimą per iškeltų rankų

M. K. Čiurlionio ansamblio šokėjai Alpių kalnų papėdėje, Andelbuche, Vokietijoje, 1945 metų liepos mėn.

"koridorius". O tai jau primena sceną rusų pravoslavų vestuvių...

Pagal J. Lingio stilizavimą ir nurodymus, gėlės turinčios būti tik raudonos ir baltos. Nurodyta ir kaip jos turi būti nešiojamos. Tokiai Sadutei geriau tiktų vardas "Gėlių šokis", nes šokėjų dėmesys ir žvilgsnis sukaupiamas į nešiojamą, kilščiojamas gėles. Tokia "sadutė" nėra mūsų liaudies šokis, nei vestuvinis, nei tikybinis. Kokia ir kaip ji dabar tampoma po okup. Lietuvą ir po "draugiškas" respublikas, yra papasakota 1968. m. "Kultūros Barų" 5 nr.

Jeigu reikėtų skolinis judesius Saduto-Rūto atkurti mūsų senų tikybinių šokių, ar nebūtų tiksliau skolinis iš romėnų vestalių arba iš graikų maldų ciklo? Juk ir mūsų kalbos žodžių yra giminingų su šių dviejų kalbų žodžiais. Traukiant mūsų kalbą, svarbiausia, iš slavų kalbų užrašų, nors ir romantiška, buvo griebtasi mūsų kalbos lyginimo su šiedviem kalbom. Po kitų lyginimų, buvo paplėstas ir toks žodžių junginys: "trys vyrai junga traukia" — "tres vires iungum trahunt"...

"Birutės", operos pirmuose pastatymuose, kiek atsimenu, vaidilučių judesiai ir buvo iš dalies graikų ir romėnų judesiu pobūdžio. Ta graži scena su vaidila ir jo daina apie bundančią rytę Lietuvos žemę su vaidilučių atsakymu "Lado žemėlė, lado"... ne retai būdavo rodoma gimnazijų salių scenose atitinka-

momis progomis ir t. t....

Suktinis. Netikslu rodyti Suktinio bendru įžanginiu šokiu epigrafo prasme, sustiprinančia temą, nusakančia idėją ir turinį. Žinome, kad Suktinis ne liaudyje gimęs, o apie XX a. pradžią atskirų asmenų sudarytas polkiškas šokis. Jis nėra mums tas, kas lenkams jų Polonezas, čekams Pulka-Polka, vengrams Vengerka, austrams Valcas, kuriais jie dažnai pradeda tautinių šokių šventes, ar dalyvaudami tarptautinėse šventėse. Tie šokiai patys pristato savo tuos.

Mums irgi būtų ne pro šalį surasti ir išskirti būdingą tautinį šokį, juo pradėdant savo programą, padaryti jį tradiciniu, lyg pasakytoju, kokią, kurią tautą jis atvedė į sceną ar į aikštę. Programos pabaigai gal tinka, kad ir Blezingėlė, pašalinus vienodas pirktines nosiarnes, nesiderinančias prie tautinių drabužių, arba pakeitus tinkamomis.

(Čiurlionio liaudies ansamblio programų tinkama pabaigos daina, virtusi tradicine "Eisim brolieliai namo").

Kalbos autentiškumo grynumo požūriui, kai vietoje barbarizmų grąžinti savo žodžiai, nevertotini šokiams pavadinti barbarizminiai vardai. Bendrinis daiktavardis "lenčiūgelis" atkeistinas "Grandinėle". Tikrinis tautinis žydiškas vardas Jonkelis turi būti irgi pašalintas. Jeigu tas šokis Jonkelis Lietuvoje gyvenusių žydų liaudies šokis, tai jo mūsų tautinių šokių programose iš viso neturi būti.

Mįslingas ir Gyvataro vardas, neatsiliepiąs mūsų kalboje. Neaiškio nei mintis, nei turinys. Pats skamba dirbtinai. Jeigu manoma, kad žemaičių netiksliai nuklausytas ir tariamas žodis gyvatvorė, tai reikėtų gyvatvorę ir vadinti. Šokis Gyvataras H. Kupstaitės radinys Žemaitijoje apie Telšius, netoliese Kalnė-

me, tikroju vardu pavadinus Lenčiūgelį, Jonkelį, — lieka visai pakankamai 17 šokių. Programos šokių sudėtis tada būtų buvusi autentiška, regimasis vaizdas būtų buvęs vieningas, darnus, grynai stilingas.

Iš 17-kos atskirai kiekvieno pašokimo nenagrinėju. Bendrai jie visi pašokti mokamai lengvai, sklandžiai, ryškiai, pakankamai grakščiai. Kur reikiant rimtai, ramiai, gyvai, linksmi, paprastai. Nebuvo melagingo nenatūralaus įsitempimo, regimo stengimosi, iš savo kailio nėrimosi. Išvengta teatrališkumo, baletiško, pigaus efektingumo. Kai kurie pašokti net visai tautinių liaudiškų stiliumi pvz. Blezingėlė... O tai ir yra mūsų liaudies klasikos, ir iš viso, aukščiausias privalumas, sava judesiu pasaką atskleidžiant tautos savitumą.

Vienas kitas suplastintas judesys, sakykime Kepurninėje, visam vaizdui pritenzinguoją jį baletą neteikė. Arba vienas kitas, kai kas pastebėjo, per šmaikštus judesius sakykime Gyvatore, lietuvių tautinio charakterio pastebimai nežalojo. Nebus, manau, neteisinga, pritaikius Galaunės vieną iš mūsų liaudies kūrybos apibūdinimų, kad lietuvių dailėje "paslėptas mūsų tautos genijus ir josios žodis pasauliui" ("Lietuvos Žinios" 1912. XII.13).

Apskritai toks mūsų liaudies šokių realizavimas reikšia, kad nei šių ansamblių mokytojų, nei šokių lietuviška tautinė dvasia dar neišgaravusi, sąmoningai neužguita.

Kaip kiekvienas šokis pagal savo mintį, nuotaiką... yra atskiras veiklas, taip čia ir buvo reikiama proturpiaisi atskiri šokiai ir leidžiami, lyg kabinami parodoje reikiama atstumu paveikslai. Šokiai atskirti vienas nuo kito trumpais laiko protarpiais "pauzomis", padeda žiūrovui pastebėti jų atskirų kitiškumus.

Tokius šokius paminės, paagrines, kas rašys Lietuvos liaudies šokių arba apskritai liaudies kūrybos istoriją.

Autentiški šokiai ir jų pašokimas

Iš 20-ties šokių, atmetus Mikitą, Cigonėlių, tokių Sadutę, šiaip taip pateisinus Suktinį ta prasme, kad šokta nekitauciamas, ne tarptautiniame šokiame savo tautos pristaty-

Bendras šokančiųjų ir savo eilės laukiančiųjų vaizdas pirmojoje Tautinių šokių šventėje 1957 metais Chicagoje.

kiek pasigulėti kiekvieno teiktam įspūdžiui, sugauti minčiai, kvepėlėjus sutikti ir priimti kitą šokį. Šiuo atveju nepasakta dabartinė pynių pynybės mada, tarsi norint parodyti savo išradingumą "sumontuoti" kažką naują, lyg baletą "padeonstruoti" šokėjų išterpę. Tokios pynės, slinkdamos be jokios atvangos apyvenodžiu ritmu, susilieja, suvienodėja, žiūrovams kaip tik įvaro nuovargio ir nuobodulio.

Drabužiai

Moterų — gal ne visi liaudiškai pramoniškai tipingi. Bet visi tradicinio kirpimo, charakteringi, lietuviški, skoningi, dailūs, lengvi. Kiekvienas kitaip vaizdingas. Bet nei įvaizdžiais, nei spalvomis — vienas su kitu nesipykstantys. Visi savi, pažįstami. Visų sudėtyje galėjai skirti kelis tamsiaspalvius, susimąčiusius, rimtus zanavykiškus. Vienas kitas pasirodė, nesiduodamas ilgiau įsižiūrėti, aukštaitiškas. Bene daugiausia linskmų dzūkiškų. Ir ne vieno nepastebėjau, pripažintų turtingiausiais, su ilgu kikiuku kapiško... Gal pora buvo mišrių abejotini. Tik vienas rūbas, skaudžiai išstisai raudonas, kalbėjo skirtinga kalba, tarsi tas svetimasis Mikita, įsibrovęs į lietuviškas vestuves.

Karolių nėra. Nors trumpi gintarai, kad šokant nenutrūktų, bū-

ty vertingas užbaigiamasis rūbo taškas.

Iš vyrų drabužių kiek skyrėsi vieno baltai šviesios kelnės su ne-saikingai pereinančia, bet užkirsta grietiai juoda apačia. Ne visi, rodos, juosėjo juostomis. Vaizdingos juostos papuošia ne per vaizdingiausius vyrų drabužius ir labiau svarstina su moterų išvaizdais drabužiais.

Išskyrus tą raudonąjį rūbą, viena ar porą (gal tik nespėję gerai įsižiūrėti) lyg ir mišresnių, kiekvienas kitas atskirai savo dalimis, įvaizdžiai kontrastiškai darnus. Visi kartu moterų drabužiai ir su vyrų drabužiais sudarė kultūringą, sąvą, pažįstamą lietuvišką estetišką vaizdą kiekvienos dabartinės išvestis iš senųjų tradicinių rodė kaimo audėjų puikią grožio nuovoką.

Muzika

Nereikėtų nė sakyti, lyg "šviežiena", kokios instrumentacijos muzikos reikalauja liaudies šokių tautiniai sambūriai. Kaip atkasti ir išvesti iš kaimo liaudies šokiai, kartu su jais turi būti atkastas kanklių rak-tas ir kiti liaudies muzikos įrankiai savo broliams šokiams lydyti. Pozityvistas, ne romantikas, V. Kudirka, "Varpo" 1894 m. 6 nr. pasakoją: "Iš mažens dar atsimenu, kaip mūsų kaimo šventomis dienomis po

ty vertingas užbaigiamasis rūbo taškas.

Išskyrus tą raudonąjį rūbą, viena ar porą (gal tik nespėję gerai įsižiūrėti) lyg ir mišresnių, kiekvienas kitas atskirai savo dalimis, įvaizdžiai kontrastiškai darnus. Visi kartu moterų drabužiai ir su vyrų drabužiais sudarė kultūringą, sąvą, pažįstamą lietuvišką estetišką vaizdą kiekvienos dabartinės išvestis iš senųjų tradicinių rodė kaimo audėjų puikią grožio nuovoką.

Išskyrus tą raudonąjį rūbą, viena ar porą (gal tik nespėję gerai įsižiūrėti) lyg ir mišresnių, kiekvienas kitas atskirai savo dalimis, įvaizdžiai kontrastiškai darnus. Visi kartu moterų drabužiai ir su vyrų drabužiais sudarė kultūringą, sąvą, pažįstamą lietuvišką estetišką vaizdą kiekvienos dabartinės išvestis iš senųjų tradicinių rodė kaimo audėjų puikią grožio nuovoką.

Išskyrus tą raudonąjį rūbą, viena ar porą (gal tik nespėję gerai įsižiūrėti) lyg ir mišresnių, kiekvienas kitas atskirai savo dalimis, įvaizdžiai kontrastiškai darnus. Visi kartu moterų drabužiai ir su vyrų drabužiais sudarė kultūringą, sąvą, pažįstamą lietuvišką estetišką vaizdą kiekvienos dabartinės išvestis iš senųjų tradicinių rodė kaimo audėjų puikią grožio nuovoką.

Nereikėtų nė sakyti, lyg "šviežiena", kokios instrumentacijos muzikos reikalauja liaudies šokių tautiniai sambūriai. Kaip atkasti ir išvesti iš kaimo liaudies šokiai, kartu su jais turi būti atkastas kanklių rak-tas ir kiti liaudies muzikos įrankiai savo broliams šokiams lydyti. Pozityvistas, ne romantikas, V. Kudirka, "Varpo" 1894 m. 6 nr. pasakoją: "Iš mažens dar atsimenu, kaip mūsų kaimo šventomis dienomis po

Nereikėtų nė sakyti, lyg "šviežiena", kokios instrumentacijos muzikos reikalauja liaudies šokių tautiniai sambūriai. Kaip atkasti ir išvesti iš kaimo liaudies šokiai, kartu su jais turi būti atkastas kanklių rak-tas ir kiti liaudies muzikos įrankiai savo broliams šokiams lydyti. Pozityvistas, ne romantikas, V. Kudirka, "Varpo" 1894 m. 6 nr. pasakoją: "Iš mažens dar atsimenu, kaip mūsų kaimo šventomis dienomis po

pietų pas vieną ar kitą kaimyną susirinkdavo vyrų ir merginų. Atsirasdavo smuikas arba vamzdelis, ir, prižiūrint senesniesiems, eidavo šokiai, dainos."

Torontietis, vertindamas — "recenzuodamas" 1970 "Tėviškes Ziburiose" čigagiškes Grandies Toronte šokių koncertą rašo: "Reikia muzikos, kuri derintųsi su tautinių šokių dvasia" (...) "Ir Grandis, prieš pakeldamą sparnus Australijon, turėtų rasti geresnį sprendimą muzikinėje dalyje"...

Be abejonės tai žino ir čia aprašomų dviejų sambūrių vadovės. Ir tas sprendimas greičiausiai surastas. Bet kaip tą sprendimą įvykdyti, jeigu nėra ištiesių rankų ne tik su šimtinėmis, bet ne su penkinėmis liaudies muzikos orkestrėliamas sukurti ir išlaikyti, kaip tokių ištiesių rankų netrūksta kitų tautų tautinei kultūrai ar kitatautiškai individualiai kūrybai remti.

Gyvataro ir Jaunimo centro studentų koncerto šokiams lydyti akordeono muzika nebuvo "reksminga". Grojėjai ir grojo takto skatėjamio prasme, taigi be pretenzijų būti lietuvių liaudies šokių, drabužių... muzikine seserimi. Tai ir patvirtina, kad vadovės ir jaunieji akordeonistai žino, jog tokių muzikos instrumentų muzika negali įeiti į mūsų liaudies šokių sambūrių sudėtį, jos neapgaudinama. Žino ir tai, kad muzikinė sceninių šokių palyda, beveik išimtinai skaičiuojanti tarp takta, gali būti girdintiems grasoka, kaip iš dalies buvo ir šį kartą. Tai jauniems grojėkams ir už tai didelis ačiū, kad atleis na pagroti taip, kaip išgali šlietis prie lietuviško darbo.

Balsinė "vokalinė" dalis

Programos antros dalies pradžioje solistas tenoras Jonas Vaskevičius padainavo Jakubėno "Oi, mergyte" ir "Sutemo naktis". Banaičio — "Gieda gaidėliai". Neatsimenu kieno sakė muzika "Ten kur Nemunas banguoja". Iš Klovos operos "Pilenai" ariją "Aš papuošiu žirgo galvą..." ir ariją iš Mozarto "Figaro vestuvių".

Jeigu ruoštas ne vien tautinių šokių, bet ir dainų koncertas, kaip žada spausdinio (programos) antraštė, tai operų arijos, būdamos muzikų profesionalų individualūs kūriniai, prieštarauja tautos kūrybos sąvokai.

Tokio koncerto programoje arija iš Pilenų operos, atskiestos okupaciniu režiminiu rusiškumu, nepageidautina. O Figaro vestuvių arija, padainuota tų pačių vestuvių kalba, čia atrodė visiškai nesupratinimas. Šis jaunas solistas savo stipriai, turtingu, gerokai valdomu balsu (Nukelta į 5 psl.)

NEW RATES

6% PER ANNUM
OF \$5000.00 OR MORE
ON CERTIFICATES
2 Year Maturity

5 3/4% PER ANNUM
ON CERTIFICATES
OF \$1000.00
One Year Maturity

5 1/4% PER ANNUM
ON CERTIFICATES
OF \$1000.00 OR MORE
6 Month Maturity

5 1/4% PER ANNUM
ON 90 DAY NOTICE
PASSBOOK ACCOUNTS
\$100.00 Minimum

5% PER ANNUM
ON ALL PASSBOOK
ACCOUNTS

DIVIDENDS COMPOUNDED DAILY. PAID QUARTERLY.

Chicago Savings & Loan Assn.

JOHN PAKEL, Sr., Chairman of the Board MRS. PHIL. PAKEL, Pres.

6245 SO. WESTERN AVE. TEL. GR 6-7575

HOURS: Mon 12 PM to 8 PM Tues 9 to 1 Thurs and Friday 9 to 8 Sat 9 to 12:30

**MARQUETTE PHOTO
SUPPLY**
IR MEGEJAMS

Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai! Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.

REIKMENYS FOTOGRAFAMS

3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Telef. PROspect 6-8998

PO KONCERTO

(Atkelta iš 4 pusl.)

su, lengvai dainavęs teisinga lietuviška tartimi, užpildydamas salės nuotolius, buvo atlygintas jį šiais plojimais. O tas keturias dainas padainavo ir nuosirdžiai mieliai, kuone tikrai lietuvišku liaudišku stiliumi.

Nubraukus du paskutinių dalykų, pridėjus dar keletą liaudies dainų, davus programoje atskirą skyrių, kad solistas nebūtų tik „pajavirintojas“ nereikalingo „pajavirinti“ dalyko, būtų buvusi ta muzikinė dalis tikra balsinė dainuotinė tos pačios liaudies kūrybos šokių sesė, arba šokiai jos brolis.

„Gyvataras“ norėdamas ir su dvejopos liaudies kūrybos koncertais kartais ir svetur pavaižuoti, turėtų šio dainininko nepaleisti. Jis, išaugęs į tokį mūsų liaudies dainų dainuotoją, taptų namie ir plačiam pasauliui mūsų dainų skrynelių atidarytoju, pristatytuoju, kaip tokių pristatytųjų turi kitataučiai, kaip nepriklausomajam Lietuvoje yra buvusi V. Jonuškaitė-Zaunienė. Jos dainas ir dabar daug kas atsimena. O tai neklaido išskirti ne į operos žymius dainininkus. Tai įrodė ir dabar šio solisto tų dviejų operų arijų geras padainavimas.

Publika, ne vien tik jaunoji, bet ir senoji, triukšmingiausiai, „entuziastiškiausiai“ ir plojo po pabaigines Figaro arijos, prašydama ją pakartoti. Neaišku, ar už tai taip plojo, kad ta arija svetimo muziko individualus kūrinys, ar kad padainuota svetima kalba, ar kad padainuota profesionaliai, ar už visa kartuli! (O gal ir už visa, kas iš viso padainuota...) Bet, ar šiaip ar taip, išskirtinius pagyrus nusinešė toji arija, kaip lyginamas dalykas su mūsų liaudies dainomis. Vis dėlto solistas pakartojo ne tą užbaigiančią ariją, o „Aš papuošiu žirgo galvą“... Atmetę iš operos „Pilenai“ režiminį rusišką doktrininį riebių padažą, kurio operos autorius greičiausiai negalėjo išvengti, solisto, pakartojusio ne prašomos Figaro vestuvių arijos, o vis dėlto sava kalba istorinio herojinio epo ariją, buvo taiklūs, samoninga ar nesamoninga, pastaba plokijamas.

Atsigavo širdis

Lyg iš juostos filmo iškirpę tuos tris šokus, iš daininės pabaigos nukirpę tas dvi arijas, sustūmę juostas be jų, turime teigti: susišokimo grožio, dainų tokio padainavimo visiškai pakanka. Iš kiekvieno atskiro šokio lietuviško paveiklo buvo įmanoma suvokti jo vidaus prasmę. Iš visų paveikslų galerijos plasniojo gyva Lietuvos dvasia. Bene tiksliausiai gautą išpūdį išsakė viena moteris, mačiusi ne vieną mūsų tautinių šokių sambūrį ir daug kitų tautų — „Atsigavo širdis“... Bet tai nereiškia, kad ir daugiau sambūrių, gaivinančių lėtinančias lietuviškai plakti širdis, nėra.

Pabaigoje, susilenkus prodižioje minėtam vaikui, visų bendru prašymu iškvies tos abidvi vadovės, solistas ir kiti... „Grandies“, Kenosos tautinių šokių sambūrį ir kitų sveikintojų — ansamblių vadovės apkrautos gėlimis. Solistas, jei ne pinavijom, tai papuoštas rože pinavijos ar rūtos prasmę. Šokusiems pastatyta didžiulė pintinė baltų gėlių. Vis dėlto ir per gėles pastebėjai, kad vadovės nebuvo apsirengusios tautiniais drabužiais, kaip matome D. Viskantiene jais apsirengus diriguojančią žydinčiam Birbynės tautiniam sambūriui.

Nusileidusi užuolaidą uždengė šią mažą, mūsų išeivijoje vešlį žaliuojančią oazę. Mes jai iš visos širdies linkime ir prašome kuo dažniausiai sužaliuoti daugelyje scenų vis gryniesniu lietuvišku tautiniu stiliumi, kad iš jo išaugtų, kaip Čiurlionis ir kiti tos pačios pažūros linki, pasididžiutinas „savotiškas lietuviškas stilius“.

Pabaiga be pabaigos

Tėvas Borevičius, S.J. vertino šį koncertą pagal repertuaro (ir pašokimo) autentiškumą, pabrėždamas

Pačios jauniausios šokėjos: pirmojoje Tautinių šokių šventėje 1957 metais Chicagoje.

Nuotrauka Vytauto Valaičia

mas jo esminę vertybę. Tai jau išgalingas žingsnis į mūsų tautinės kūrybos tęstinumą. Dar žingsnį žengdami link pasididžiutino savo lietuviško stiliaus, norėtume prašyti, kad tėvai Jėzuitai kaip nors išgalėtų bent savo globojamą šokių sambūrį aprūpinti tolygia tautinės muzikos instrumentacija...

Mūsų autentiškų tautinių šokių, be tų pirmųjų 17-kos, yra ir daugiau. Nemaža yra nesurastų, neužrašytų. Yra ir Amerikos teritorijoje gyvenančių lietuvių, kuriuos juos dar atsimena. Jie mielai padainuotų gaidą, parodytų žingsnį, vieną kitą judesį... Pagal tai gal būtų įmanoma šokius atkurti. Juk ta ištisa eilė ir pirmųjų atkūrėjų nebuvo kokie specialistai profesionalai. Betgi patys pirmieji, supratę reikalą ir jo svarbą, kaip tada sugebėjo, taip ir pradėjo judėti, nors „pradžią darbą gaisino“. Vėliau, paraginusi švietimo ministerijai, prirėmus tautinių šokių išvykoms užsienin, įsisteigus draugijai, šokių prikėlimo ir atkūrimo darbas pradėjo eiti patenkinamai. Jeigu būtų neužgriuvus okupacija, šandien turėtume savo kūrusios ir kuriančios tautos šimtus autentiškų šokių.

Į išeivijos Lietuvių švietimo institucijų studijotinių darbų sudėtyje tautiniai šokiai, atrodo, neįeina, nors jie ir įvesti, kaip bendrojo mokyimo dalis, į kai kurias mokyklas. Aukščiausioji LB-nės vadovybė paskelbia Tautinių šokių šventes, paskiria joms suorganizuoti asmenį ir paime ju uždirbtą pinigą.

Sambūriai išlaiko patys, remiami tėvų, ateinančios į koncertus visuomenės, globojami tėvų komitetų, gal dar kaip kitaip.

Autentiškų atkurtų tautinių šokių repertuarams pasirinkimas skurdus. O tautinių šokių pasirodymų namie ir svetur pareikalavimas dažnas. Šokti jaunimo dar netrūksta.

Šokių vaidmuo svarbus. Ne šokiai bus kalti, kad mes jų neradome, bet mes kalti, kad neieškojome. Todėl, žvelgiant ateitį, verkiant reikia susirūpinti ansamblių repertuarų papildymu nors keliais vis naujais autentiškais šokiais. Kad turėtume ką pakelti rytojui, atrinktus išleistina knygomis. Kas tai padarys? Kas parš po kaklu skambalą katinui, amėšančiam nutautinimą!!!

Pagal tai „Kas veža, tą ir plaka“, labai prašytina, kad sambūrių vadovai, patys ir pasitalkinę šiaip galinčių būti kuo nors naujais, surastų per metus po vieną šokį. Jį smulkiai aprašytų, susidarytų nuomonę, o kas gali, jį ir atkurtų. Retkarčiais, vietiniai būreliai susirinkę, išnagrinę, pasiprašę muzikų, patikrintų autentiškumą pagal kilmę, vardą, temą, turinį, rūšį, muziką-gaidą, atsiliepiamą tautosakoje, kalboje, pagal pritikimą savo krašto gamtai... ir t. t. Atkuriant nesistengtų atnaujinti, daugiau mažiau, senų šokių kitų tautų tautinėmis senienomis, nei pajavirinti šio laikmečio prabėgančiais „išradinimais“, nei atskirų asmenų skoniams. Tautos kūrybos požiūriu, jos skonis, amžiais susikristalizavęs, yra didesnis, negu atskirų asmenų dabartinių išeivių ar net visuomenės dalies.

Garsiau ar tyliau, plačiau ar siauriau ir prie mažos spinkselės tauta kūrė. „Mes nežinome nė vieno amžiaus, kada tautodailė nebūtų klestėjusi“, — liudija tautodailės specialistai. Mūsų tauta, niekad nustoždama kurti, sukūrė gilaus tradicijumo savitą prasmingą, skoningą, taurią, įvairią kultūrą, nes šandienai garbė. Ją tokią, einančią savo keliu, nesivaržančią su moderniškais atskirais kūrėjais nei dėl genialumo, nei dėl sveti-

mo krašto molio, nei dėl aukso, nei dėl garbės, nei dėl technikos, mums autentiškai. Mes šandien išvilioj, plačios laisvės šviesos apšviesti, juo labiau galime ugdyti visas savo tautos kūrybos šakas. Bent nekirsti, jei kuri iš jų kam ir nepatiktų, ar kurios čia puoselėjimas kam atrodytų „nepateisiną veiklos“ arba nepakylą „iš vidutiniskumo“. Jei-gu padėtume, gal pakiltų.

Visos mūsų tautos kūrybos ša-

kos, lygiagrečiai remiamos, brangi-dėl garbės, nei dėl technikos, mums namo, kaip ir jų autorius tauta — bus ir kiekviena atskirai stipresnė atsiliekių lauzančioms svetimiems vėjams.

Tai tiek po koncerto. O nei Kaš sakau! Tai ne po koncerto, bet tarp koncertų. Ir prieš koncertus. Jų bus daug. Jie lydės tautos kelią ir dabar, kaip lydėjo anais laikais tautą į prisikėlimą.

1971. IV. 2.

MANO ANŪKĖS IR PRIEŠININKAI

Psichologiškai filosofiškas essay

BRONYS RAILA

Kas nemylti savo vaikų, jei dar nėra visiškai išsigimėlis? Vaikai yra rūpestis, bet ir laimė; skausmas, bet ir džiaugsmas; vargas ir turtas, svajonės įsikūnijimas ir kartais nusivylimas, amžinybės troškimas, bet ir jos trapumas. Ir, be abejo, vis dėlto daugiau laimė, džiaugsmas, turtas, svajonės įsikūnijimas, amžinybės troškimas. Visa tai išsilies bendru tirpiniu — meile.

Negaliu tikrai žinoti, kaip būna kitiems, bet mano patyrimu, tėvai (ypač tėvas...) savo vaikus myli daugiau „natūraliai“, kaip biologinį tęsinį, kažkaip tiesiai, apčiuopiamai, realiai, instinktyviai ar gaivališkai. Taip, lyg „savime suprantamai“, apie ką nėra reikalo daug kalbėti kitiems ar ir patiem vaikams.

Reikalai tačiau žymiai pakinta, kai pasaulin, iš tikrųjų tik tavo aplinkumon, ateina vėl nauja karta — tavo vaikų vaikai, anūikai. Senelių santykiuose su anūkais, kaip ir visos anūkų egzistencijos pergyvenimuose emocijos gerokai pakinta. Suintymėja, sulyriškėja, gal ir sujautrėja. Senelių (kartais dar ne visai nuklišusių, net ir apysmarkių) gyvenimo saulėleidyje prasideda tikras, iš šalies žiūrint gal net juokingas romantikos antplūdis savo anūkam.

Tai yra vieni iš subtiliausių, humaniškiausių, poetiškiausių ir laimingiausių pergyvenimų. Šandien man visai aišku, ko būčiau niekad neturėjęs ir kiek daug nustojęs, jeigu būčiau nebespėjęs patirti šių pergyvenimų. Juk niekada, pavyzdžiui, būčiau neturėjęs progos įsitikinti nuostabių teisingumo posakio, kad pasaulyje nėra nieko tyresnio ir saldeseo, kaip nekalto kūdikio šypsena. Deja, šiame proziškame essay negalėčiau tokių sudėtingų dalykų trumpai išdėstyti, reikėtų apie tai rašyti eilėraščiais.

Tarp moterų

Grįždamas tikrovėn, turiu visai proziškai pateikti keletą informacijų apie mano šeimos trečiąją generaciją ir staiga atsiradusius jai didelius pavojus. Aš patekau ir dabar jau nebeturiu vilties išeiti iš moterų pasaulio. Kai kurie draugai mane dėl to užjausdavo, bet iš tikrųjų ta vergija nėra pati blogiausia. Moteriškas švelnumas, lydis tave nuo lopšio ligi karsto, turi šiek tiek ir gerų pusių. Pirmiausia mama, paskui pašos, paskui žmona, paskui dvi dukters... Viena iš jų

dukterų, ištekejusi, turi tirti dvi dukteris. Ir tai yra mūsų anūkės, Nida ir Gina, netoli gyvenančios, kai tik gali mus aplankančios, savaitgaliais ir per atostogas dažnai pasiliekančios nakvoti — ir jau dabar baisiai besivaržančios, katrai ateina eilė būti pas senutę ir senelį.

Aš turėjau laimės stebėti tu mergyčių knirksėjimus lopšelyje jau pirmą dieną pro langą ligoninėje, kur naujagimiai būna parodomai tėvui ir giminėm. Vėliau ne sykį mačiau su begalinio lėptimo pastangom jų pirmuosius žingsnius, galėjęs šiek tiek prisidėti prie jų patobulinimo ir gimnastikos. Taip pat per atsilankymus nestigo progų šiek tiek dalyvauti filologinėse studijose, pradedant gyvulių, paukščių ir žvėrių kalbom, o paskui ir žmonių kalba — lietuviškai ir angliškai, abiem iš karto. Jos gimė ir auga, kaip pasakytume, „tautiškai mišioje šeimoje“. Jos žino ir tiksliai moka išskaičiuoti tą kraujo mišrumą: girdi, 50 procentų lietuviško, o paskui po atitinkamus procentus angliško, prancūziško ir švediško. Savo motinos ataklių pastangų dėka jos, palyginti, neblogai kalba ir net truputį paskaito bei parašo lietuviškai, ypač vyresnioji.

Šandien jos jau paaugusios, lanko mokyklas, bet mūsų santykiai dar vis neatšalę, o lyg daugiau gilėja ir įmantrėja. Šalia „nekalto kūdikio šypsenų“, dabar jau apstu neįtikėtinų gudrybių, vaidinimų, juokų kėrtimo ir humoro, kaprizų, dramų su gaudžiom ašarom ir šiaip visokių šunybių. Bet į nieką nekeičia malonumo, kai pagal jau nusistovėjusį ritualą rytą turiu parašyti pažadėtą laišką su piešiniais (kai katra paš mus nakvoja ir dar tebemiega, o aš, anksti atsikėlęs, išvykstu darban). O tie atsisveikinimai vakarais, prieš nueinant miegoti — tokie nesibaigiami, su pasakom ir pasipaskojimais, tokie ilgi, tokie su tyčia išgalvojamais uždelsimais, apsikabinimais ir meilės prisipažinimais „milijoną kartų“, trilijoną ir net zilioną! ne, nesu pajutęs didesnės ir lyriškesnės laimės — stačiai per didelės, ne užpelnytos, ir todėl laikinos, neabejotinai ir gal jau greit pradingiančios.

Lig šiol niekad viešai nepasakojau ir nebūčiau pasakojęs šių visai asmeniškų, intymių, tačiau tikrų, ne literatūriškai išgalvotų pergyvenimų. Bet reikėjo! Reikė-

jo įtikinti ir paruošti įvadą dramai, artėjančiai nelaimėi ir žodžiaudystei, nors jūs kuris ir juoktumėš iš to naujo žodžio, mano pasakojimo ir mano namo svarbiausius asmenis arti-miausiam pasaulyje, jėgu dar ir ne iš viso pasaulyje, — apie mano anūkes. Jos žino tą žodį ir kad jos taip vadinasi, ir kad jos man yra anūkės, ir kad dėl to žodžio vartojimo negali būti nieko blogo.

Anūkų diskriminacija

Bet štai atsirado anūkų ir anūkų priešininkai, kurie nori užmušti šį žodį arba išvyti iš kasdieninės vartosenos, bent ji-

sumenkinti, neįsileisti į raštų kalbą. Viena žodžių — prasi-dė anūkų diskriminacija. Skerdy-nės buvo išneštos aikštėn, kai šių metų „Pasaulio Lietuvio“ pirmajame numeryje buvo praneš-ta, kad gerai žinomas ir šiaip-miausiam pasaulyje, jėgu dar ir ne iš viso pasaulyje, — apie mano anūkes. Jos žino tą žodį ir kad jos taip vadinasi, ir kad jos man yra anūkės, ir kad dėl to žodžio vartojimo negali būti nieko blogo.

Girdi, anūkas yra „ukrainie-

(Nukelta į 6 pusl.)

KELIONĖS Į LIETUVĄ IR IŠ LIETUVOS

Walter Rask - Raskiausko vadovaujamas kelionių biuras praneša, kad dar yra vietų keturiose ekskursijose į Lietuvą. Pirmosios dvi grupės — gegužės mėn. 27 ir birželio mėn. 16 d. — deja, jau užpildytos. Norintieji prisijungti prie ekskursijų ir dar šią vasarą aplankyti gimines Lietuvoje gali registruotis į sekančias grupes: liepos mėn. 6 d. (dar yra kelios laisvos vietos), liepos mėn. 19 d., liepos mėn. 26 d. ir rugpjūčio mėn. 9 dieną.

Visos ekskursijos bus Lietuvoje net 11 dienų — Vilniuje, Druskininkuose ir ekskursijos po vieną dieną į Kauną ir į Trakus. Vladas Raskiauskas pirmas pradėjo organizuoti keliones į Lietuvą ir jau nuvežė virš 20 grupių.

American Travel Service Bureau per ilgą eilę metų organizuoja šias keliones — yra patikima ir patyrusi įstaiga, jų grupės sujungia keliaujančius Amerikos ir Kanados lietuvius. Jei nesate dar Amerikos piliečiai — mes Jums patarsime ir padėsime apie kelionei reikalingus dokumentus ir padėsime juos parūpinti.

Patyrę palydovai lydi kiekvieną mūsų grupę ir rūpinasi visais keliaujančių reikalais. Mūsų grupės pakeliami atgal dar sustoja Romoje, taigi ta patvia proga ne tik aplankysite gimines Lietuvoje, bet ir turėsite galimybių apžiūrėti gražiausią Europos miestą.

Nedelskite registruotis — laisvų vietų skaičius kas dieną mažėja, o dalyvių skaičius yra ribotas. Visos išvykimo datos garantuotos — kainos nustatytos ir yra pigesnės, negu bet kur kitur už 21-os dienos kelionę.

Visais kelionės reikalais ar išskvietimui giminių iš Lietuvos kreipkitės į:

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU
9727 South Western Avenue
Chicago, Illinois 60643 Telefonas 238-9787

Istaigos darbo vnaudos: pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 5 val. vakaro, kitomis dienomis ir šeštadieniais nuo 9 val. ryto iki 5 val. po pietų.

Muziejaus

retenybė

PASKUTINIAI NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS LAIKŲ PRISIMINDIMAI
„Dar turime pardavimui baigiančių pranykti lietuviškų monetų. 5 litų — J. Basanavičius, 10 litų — Vytautas Didysis, 10 litų — prez. A. Smetona ir kitos. Kabinareis parcliauvus. P. ZABLOCKIS, 2333 Ontario St., Vancouver, B. C., CANADA

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

HOME
LOANS

SAVINGS
INSURED

Serving the Lithuanian Community
57 years with personal attention.

4071 Archer Ave. (West of California Ave.)
Chicago, Illinois 60632 Tel. LA 3-8248

1971 PLYMOUTH-CRICKET \$1915.00

MOSŲ SPECIALYBĖ PLYMOUTH-CHRYSLER
STATION WAGON
„Važiokite su savo vasarnamiu“

BALZEKAS MOTORS

PLYMOUTH — FURY — VALIANT — G T X
ROADRUNNER — BARRACUDA — DUSTER

4030 Archer Avenue Tel. — VI 7-1515

Na, ir atspėkite dabar: ar aš esu anūkas, ar aš esu vaikaitis? Nuotr. V. Maželio

NAUJI LEIDINIAI

● **AIDAI**, 1971 m. kovo mėn. Nr. 3. Mėnesinis kultūros žurnalas. Redaguoja dr. Juozas Girnius, 27 Julie te St., Boston, Mass. 02122. Leidžia lietuviai pranciškai. Administracijos adresas: 680 Bushwick Ave., Brooklyn, N. Y. 11221. Metinė prenumerata — 10 dol.

Naujo žurnalo numerio pirmasis straipsnis šį kartą skirtas labiau politiniam sektoriui. Bronis J. Kaslas čia rašo apie Lietuvą tarptautinių santykių sūkuriuose. Straipsnyje randame tris akcentus: pripažinimo ir nepripažinimo problemą, status quo rūpestį ir žvilgį į ateitį. Išnagrinėjęs užgriebtųjų „emų“ santyki su šiaurinėje situacija, autorius daro tokias išvadas:

„Šių visų sąlygų ir perspektyvų akivaizdoje laisvės perspektyvos nėra dar aiškiai matomos. Mūsų veiksmas ir pastangos turės būti tolimo planavimo ir įvairių galimybių tyrinėjimo ir išnaudojimo politika. Šiam tikslui ypatingai bus svarbu, kad mūsų tradiciniai veiksniai, kurie ilgai liks aukščiau apibrėžto tipo vyriausybė, taptų tvirtomis, pastoviomis tautinėmis institucijomis. Šio pastovumo užtikrinimas bus labai svarbus mūsų visų palikimas, nes lietuvių tautai okupacijoj būtinai reikės turėti užsienyje efektyvią paramą ir atstovavimą.“

Mūsų tarpusavio santykiuose turėsime vis labiau ir labiau pasikelti Lietuvos ir emigracijos lietuvių idealizmui, jo tautinė sąžinė ir išmintimi. Juk šios lietuvių savybės Lietuvą išvedė iš XVIII a. tamsos į XIX a. aušrą ir į XX a. šviesą.“

Seši naujų „Aidų“ puslapiai skirti praėjusių metų pabaigoje Australijoje mirusiam rašytojui Pulgiui Andriūšiui; apie Pulgį ir jo kūrybą rašo Albertas Zubaras, duodama taipgi pora gabrai iš paskutiniųjų Pulgio Andriūšio feljetonų. Pranas Skardžius kalba apie, jo paties žodžiais tariant, vidurinę kalbininko dr. P. Jonko 65 metų sukaktį. Poezijos duodama Kazio Bradūno naujų eilėraščių puslapis ir Lietuvoje rašančios poetės Juditos Vaičiūnaitės (g. 1931) eilėraščių pluoštas. Jos kūrybą čia pat aptaria Pranas Visvydas.

Apie sovietinę reklamą rašo Feliksas Palubinskas. Spausdinama šviežia ir stipriai suresta Kazio Almeno novelė „Žvaigždės“.

Apžvalginuos žurnalo puslapiuos vedamuoju šį kartą eina paties redaktoriaus Juozo Girniaus raštas „Patriotinio ekstremizmo reikalai“. Kone ašaruojančiai atkreipiamas čia dėmesys į pastaruoju metu beplintančią mūsų išeivijoje bendruomenėje naujos ligos epidemiją, kuriai čia ir priskirtinas „patriotinio ekstremizmo“ vardas. Tai vis įsismaginimas priėmus pokalbiuos, susirinkimuos, o ypač spaudoje pulti žmones, nuvertinti jų visuomeninę, kultūrinę ar mokslinę veiklą bei kūrybą, įtarinėti vienus ir kitus kone išdavikiškumu. Dar blogiau, kad tokios piktos, blaivos kritikos priešininkės apkalbos ir šmeižtai sėjami patriotizmo vardu. Todėl šis pavojingas mūsų bendruomenės auglys „Aidų“ čia ir vadinamas „patriotinio ekstremizmo“ vardu.

Tačiau, pasisakant prieš patriotizmo piktraudojimą, ginamas ir iškeliamas neiškreiptas patriotizmas:

„Niekada patriotizmo megali būi per daug. Kaip jokiai meilei nėra ribos, taip jos nėra ir savosios tautos meilei. Juo kas daugiau meile gyvena, juo skaidresnis jo gyvenimas. Tačiau niekada meilė neveda į ekstremizmą — vienoki ar kitoki kitų diskriminavimą. Tai tiesiog priešinga jos esmė. Ir vadinamas patriotinis ekstremizmas yra ne per didelis patriotizmas, o tik griečiau iesioginė patriotizmo priešybė.“

Pamagrinėjęs ir eile pavyzdžių pailiustravęs patriotinio ekstremizmo žala mūsų bendruomenei, redaktorius užsimena ir apie gydymosi priemones, epidemijai įsisiūbavus. O jos visos, atrodo, labai paprastos, aiškos, ne pagiežinės, o krikščioniškos ir blaiviai „gaspadoriškos“:

„Nors patriotinio ekstremizmo žala yra ir aiški, būtų nelėm'a savo ruožtu leisti į toki pat „kristolinių patriotų“ medžiojimą, kaip patriotiniai ekstremistai vykdo „nešvariųjų“ medžiojimą. Tai reikėtų tik jais pasekti, imantis jų pačių kovos priemonių. Ekstremistinio patriotizmo grėsmė yra reali. Todėl yra pagrindo dėl jos rūpintis. Bet ne pačių žmonių teisingas gali čia ką padėti. Visų pirma stovime prieš kantrų švietimo uždavinį — ramų ir pagarbų kalbėjimąsi, o ne išdidų smerkimą ar neatsakingą provokavimą. Jei nejučiomis iš patrioto virstama eksremistu, tai daugiausia gal dėl to, kad neįsijaučiama į kitus. Ta pati grėsmė (tik iš priešingos pusės) kyla ir tiems, kurie tampa patriotinio ekstremizmo aukomis. Norint ne tėti beprasmišką erzelę, o iš tikro siekti tautinio solidarumo, reikia įsijauti ir į tuos, kurie pasiduoda patriotiniam ekstremizmui. Tai žmonės, kurie neabejojamai linki lietuvių tikrovei, bet per nesupratimą dėl to nori ir patys geresniais už kitus jaustis. Šiaip ar taip, visus nesupratimus reikia sklaidyti, o ne puoselėti vienoki ar kitoki militantizmu.“

Tolimesnėje naujų „Aidų“ apžvalginėje dalyje rašytoja Alė Rūta jautriu žodžiu prisimena savo kaimynę daktarę Mariją Gimbutienę jos 50 metų amžiaus proga, o apie šios mūsų žymios archeologės ir etnologės mokslinius darbus rašo Alaušius. Kituos žurnalo puslapiuos sužinome apie Mardvos sovietiniuos lageriuos kalinamus lietuviuos partizanus, apie dailininkės Zitės Sodeikienės kūrybą (jos darbų nuotraukomis šį kartą puošiasi „Aidų“) apie rašytojo šveicaro, vokiškai rašančio, Friedricho Duerrematto dramaturgiją ir apie prancūzų literatūros premijas. Duodama taipgi akylai surinkta mėnesinė kultūrinė įvykių kronika. Naujų knygų skyriuje recenzuojama Kazio Bradūno poezijos rinkinys „Dovylė kapas“, Liudo Dovydo pirmojo balševikmečio atsiminimų dvitomis „Mes valdysim pasaulį“ ir S. Rūkienės antroji atsiminimų knyga, liečianti Sibiro tremtį ir pavergtą Lietuvą, „Grįžimas į laisvę“. Aptarta ir Gražinos Krivickienės „Gustaitytės parengtas tautos-“

MANO ANŪKĖS IR PRIEŠININKAI

(Atkelta iš 5 pusl.)

tiška gudybė“ (1). Na, aptarimas labai savotiškas: kodėl ne „gudiška ukrainybė“? Ir lieka neaišku, ar anūkas yra ukrainų, ar gudu kilmės. Šiaip ar taip, nurodoma jį esant slaviškos kilmės ir mum netinkamą.

Kaip daugelis, aš taip pat esu už lietuvių kalbos grynumą, švarumą ir „tautiškumą“ visur, kur tik tuo galim pasitenkinti ir kur vienam ar kntam klausimui puikiausiai išaiškinti, anot Balio Sruogos posaki, užtenka Pūmėnu plemėnų žodyno, gramatikos ir būdingųjų kalbinės dvasios duomenų. Bet kai mūsų kalboje jau yra ne vienas šimtas pasiskolintų žodžių iš kaimyninių kalbų ir bent geras tūkstantis iš senosios civilizacijos (graikų ir lotynų) kalbų ir šiaip madingesnių šio laikinės tarptautinės bendruomenės vartojamų žodžių, tai nepasitenkinimas dėl anūko man yra visiškai nesuprantamas ir gal mažiausiai pagrįstas. Trumpai kalbant, norėčiau šį žodį ginti ir siūlyčiau jį toliau vartoti, glamonėti ir net taip be gėdos ir nerimo mylėti, kaip dažnas mylim savo anūkus.

Kadangi lietuvių kalba iš gyvųjų indoeuropiečių kalbų yra „seniausia“, tai galėtume prileisti, kad ne mes iš kitų, o gal gudi ar ukrainai iš lietuvių kalbos pasiskolino tą žodį. Žodžiai, liečiantieji šeimą, paprastai būna labai seni (motina, tėvas, sūnus, dukterė, taigi ir anūkas). Bet jeigu sutiktume, kad aišciai nuosavo žodžio anūkui kažkodėl neturėjo ir būtinai privalėjo pasiskolinti iš tų, kuriuos anais amžiais valdė, tai ar čia įvyko didelė blogybė, nusikaltimas, lietuvių kalbos suteršimas? Man rodos, ne. Kaip minėjau, mes nemažai visokių žodžių skolinamės iš kaimynų, kaip ir anieji iš mūsų.

Klausimas tik būtų, ar skolinys yra visiškai geras ir pateisinamas, ar trūksta savo žodžio, ar turimasis savas nelabai tinkamas, nemėgiamas, o skolinys geresnis ir paplites. Iškelus čia tuos klausimus dėl anūko, paaiškėja blaivi tikrovė. Atmetę anūką, pristingame kitoki, visiškai savo žodžio ar labai tinkamo skirtingo žodžio šiai svarbiai šeimyninei grupei nusakyti. Laimei, randam kiek pėdsakų vienoje negausioje tarmėje. Ten anūkas vadinamas sūnaitiu, anūkė — dukraitė. Todėl J. Jablonskis dar prieš Pirmąjį pasaulinį karą pasiūlė naujadarą vaikų vaikų apamai vadinti — vaikaičiais. Anūkų pakaitalai buvo primygtinai teikiami rašomajai kalbai ir įvesti net į teisinę kalbą. Tačiau gyvenime vis tiek menkai tepigijo, šnekamojoje kalboje pasiliko ir iš rašomosios kalbos taip pat neišguiti.

Man rodos, yra rimtesnių priežasčių, kodėl tos pastangos nedavė tinkamų vaisių, ir Jablonskio pasiūlytas naujadaras bei kiti vėlesni papildiniai nepigijo. J. Jablonskio įnašai lietuvių moderninei kalbai sutvarkyti ir išgryninti buvo rinkinys „Vilnius lietuvių liaudies dainose.“

● **VILTIS**, Vol. 30, No. 1, May 1971. A Folklore Magazine. Tarptautinio pobūdžio folkloro žurnalas, leidžiamas ir redaguojamas V. F. Beliajaus, P. O. Box 1226, Denver, Colorado 80201. Metinė prenumerata 5 dol. Kiekviename numeryje būna medžiagos, liečiančios ir lietuvių tautinius šokius, dainas, tautodailę, tautinius drabužius, papročius ir kt.

● **P. Gaučys, DR. VIKTORAS JASAITIS**. Atspaudas iš L. K. M. Akademijos „Metraščių“ V tomo, 553—558 psl. Roma 1970. Išleido Lietuvių katalikų mokslo draugija.

vo milžiniški, bet stilistikos talentai nebuvo Rygiškių Jono pats didžiausias turtas. Pakaitalai nebuvo nei pakankami, nei labai geri. Jie nepatenkino vartotojų. Anūkai yra juk labai svarbūs ir nusipelnė savo atskiros pavadinimo, o ne tik išvestinio iš vaikų, sūnų ir dukterų. Be to, derėtų jausti, kad vaikaitis, sūnaitis, dukraitė nepakankamai atspindi atskirą anūko idėją ir labiau įsijungia į mažiųjų maloninių žodžių grupę, šalia dukrelės, dukrytės, sūnelio, sūnaitelio ir t. t. Čia reikia tik vieno gero, aiškaus ir skirtingo žodžio, o ne įvesdinti tris nelabai vykusius ir nereikalingus žodžius.

Anūko nemaityčiau į paplūdimį, bet kagi...

Anūkas yra senas, labai senas žodis lietuvių rašomojoje kalboje, pavartotas dar šešioliktojo amžiaus pabaigoje, pirmosiose lietuviškose

knygose, beveik prieš keturis šimtus metų, kai lietuviai, gudi ir daugumas ukrainų sudarė vieną valstybę. Tokių senų ir gilių tradicijų žodį sunku išguiti iš mūsų kalbos — ir kažin ar verta. Ir A. Salys visai protingai sutinka, kad „iš šnekamosios kalbos anūkų, turėtų būti, nebeįsiveisime“, bet rašomajai kalbai jis vis tiek siūlo įvesti ar užvesti tik „vaikaičius su sūnaitiais ir dukraitėmis“.

Abejočiau, ar kas gero iš to išeis. Tur būt, veltui... Tai nereiškia, kad siūlyčiau lietuvių kalboje puoselėti svetimybės ir barbarizmus, kurių tiek daug buvo priversta praeityje ir tebevisiama būtino reikalo šiandien. Bet guiti iš rašomosios kalbos šimtmečiais vartotą gerą, skambų žodį, kuriam neturima ir nerandama žymiai tinkamesnio pakaitalo, aš nemažiau tyčiau prasmės, ir mano anūkas man to niekuomet nedovanotų. Nebus dėkingi ir A. Salio anūkai,

jei tik jie mylės lietuviškai kalbėti (kuo aš tikiu, nors ir nesu praktiškai tikras).

Stebėkit to sakinio tarp skliaustelių keistą logiką. Ji kiek panaši į A. Salio rezignacinę formulę: anūko žodžio iš savo šnekamosios kalbos nebeįsiveisim, bet nevertokim jo rašomoje kalboje. Taisyklė prieštaringa, kelias netvirtas, net gal nemoralus (filologiskai). Kas nuo amžių yra buvę rašomojoje kalboje, paplitę ir įsisenėję šnekamojoje, to juk neužginsi ir neįsiveiksi ir bendrinėje. Abi tos „kalbos“ yra organiškai susijusios, viena kitą veikia ir viena nuo kitos priklauso. Imantresnis rašytojas ar žurnalistas sąmoningai siekia abi „kalbas“ jungti, savo veikaluose bei šiaip rašto darbeliuose perteikti, nesustingti ant medinių ar dirbtinių taisyklių, bet atidžiai klausytis ir dabarties polinkių.

Suprantu, kad anūkai dar ir šiandien nepatinka žemaičiai Saliui, kurio tarmėje jie nebuvo žinomi. Man, kaip rytų aukštaičiui, pvz. visiškai nebuvo žinomas naujadaras *apilūdimys* — žemaitiška tarmybė surasti pakaitalą prancū-

ziškam *pliažui*. Lietuviškas žodis čia buvo labai reikalingas, bet pakaitalas, bent mano ausiai, gana nevykęs — ilgas, neskambus, liežuvi laužantis. Tačiau vedant derības dėsniu *do, ut des* — aš sutinku pasiaukoti ir net rašomojoje kalboje vartoti paplūdimį (kol ko nors geresnio nebus įvesta) su sąlyga, jeigu A. Salys sutiks pagaliau sustabdyti beviltišką kovą prieš anūkus ir anūkes, kuriuos vartoję mūsų proseneliai gyvenime ir raštuose — ir, tur būt, dar vartos proanūkai.

Žmogaus genų kontrolė

Ekspimentinės biologijos su važiavime Chicagoje Maryland universiteto profesorai — dr. Aposhian, dr. Qasba, dr. Waddell ir dr. Osterman pranešė, kad jiems pavyko atrasti virusą, kuris pelėse sukelia vėžį ir kuris gali įlįsti į pelės celes, ten paimti kai kurias medžiagas ir paskiau gali įlįsti į žmogaus celes, perkeldamas, pakeisdamas genetines medžiagas. Tuo būdu atsiskleidžia, kad ir netiesioginė, galimybė pakeisti žmogaus ge-

Announcing Additional Office Hours

OPEN 4 NITES A WEEK

Our business hours are being increased for your added convenience. After April 12th, we will be open to 8 P.M. four evenings a week, as well as to noon on Saturday.

Our new hours are:

MONDAY
TUESDAY
THURSDAY
FRIDAY } 9 A.M. TO 8 P.M.

SATURDAY — 9 A.M. TO NOON

WEDNESDAY — NO BUSINESS TRANSACTED

In a few months, additional free parking space will be provided adjoining our building to the east. We have acquired the properties and will start demolition when existing leases expire.

These changes are all being made because we want to give you the best service we possibly can.

STANDARD FEDERAL

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

4192 Archer Avenue at Sacramento • Chicago, Illinois 60632 • 847-1140

ASSETS OVER \$150,000,000.00 • RESERVES OVER \$13,500,000.00

KULTURINĖ KRONIKA

Juozo Kraliausko trečiasis mindauginės epochos romanas

Mūsų literatūros epo žanre lig šiol mažai liestų karaliaus Mindaugo laikų Lietuvą plačiau. Ir, tur būt, kūrybingiausiai pastaruosius savo romanus išskleidė Kanadoje, Toronto pašonėje, gyvenęs rašytojas Juozas Kraliauskas (g. 1910 m.). Šiandien jau galime kalbėti apie J. Kraliausko užsimotos temos ištisą trilogiją — tris romanas, tarp savęs surištus laiku, veikėjais ir įvykių priežastimis.

Pirmasis jų buvo, kaip žinome, Draugo konkursą laimėjęs ir 1962 metais išleistas „Titnago ugnis“. Šiame romane apalvingai piešiamas Mindaugo įsigalėjimas Lietuvoje su labai jaučiamai puslapiuos atkurta ano laikmečio politiniu, buitiniu, net kalbiniu kontekstu. Antrasis to paties užmojo romanas buvo „Mindaugo nužudymas“, taipgi laimėjęs Draugo romanų konkursą, išleistas 1964 m. Knygoje vaizduojama Mindaugo galybės metai Lietuvoje, kurie baigiasi dramatiška politinių jėgų įtampa ir Mindaugo žuvimu.

Šiomis dienomis Lietuviškos knygos klubas Chicagoje susitarė su autoriumi Juozu Kraliausku išleisti ir paskutinį šitos jo temos tik ką užbaigtą romaną, pavadintą „Vaisvilkas“. Romane keliamų problemų rėmai yra penkeri metai po Mindaugo mirties. Jo vyriausias sūnus — vienuolis Vaisvilkas, keršdamas už tėvo nužudymą, tampa Lietuvos valdovu, po kurio laiko pats atsisako sosto, grįžta vienuolynan, bet neišvengia ankstesnio tėvo likimo.

Visi čia suminėti J. Kraliausko trys romanai, nors ir surišti istorinių įvykių jungties, kiekvienas turi vis dėlto gana savitą sukirpimą, savitus akcentus, savitą įvykių įtampą. Jei „Titnago ugnyje“ įvykių užuomazga ir atomazga skleidėsi kaip tamsūs brūkšniai daugiau epochos buitinėse spalvose, jei „Mindaugo nužudyme“ sprogo dviejų politinių jėgų sukaupta neapykanta, tai trečiajame romane — „Vaisvilke“ Juozas Kraliauskas tragiškąja Vaisvilko portreto drobe pasirenka pačią žmogaus dvasią. Iš tikrųjų, romanas „Vaisvilkas“ ir yra asmenišką, giliai išgyventą ir čia rašytojo įtikinamai atkurta pačios Vaisvilko dvasios tragedija, kai ją tiesiog draskyte drasko visa eilė sunkiai išrišamų, bet sprendimus daryti verčiančių klausimų: kaip jam gyventi, kai pareigos ir troškimai širdį maigo tarp karaliaus ir vienuo-

likauskas tragiškąja Vaisvilko portreto drobe pasirenka pačią žmogaus dvasią. Iš tikrųjų, romanas „Vaisvilkas“ ir yra asmenišką, giliai išgyventą ir čia rašytojo įtikinamai atkurta pačios Vaisvilko dvasios tragedija, kai ją tiesiog draskyte drasko visa eilė sunkiai išrišamų, bet sprendimus daryti verčiančių klausimų: kaip jam gyventi, kai pareigos ir troškimai širdį maigo tarp karaliaus ir vienuo-

Juozas Kraliauskas

lio, tarp žudiko ir šventojo? Žinoma, tai sena ir giliai tragiška literatūros tema. Bet ji mums, Juozo Kraliausko romano „Vaisvilkas“ atveju, drauge su literatūrine verte čia bus ypač sukrečianti ir patraukianti dar ir dėl to, kad bus sava, atkasta mūsų tautos istorijos ūkanose, kuriose gyventi ir mirti tegalėjo tik krūtinėje netelpančios dvasios žmonės.

• Paul Cezanne'o (prancūzas, 1839 - 1906) imponantiškos apimties paroda šiuo metu vyksta Chicago Meno institute. Tesis iki gegužės mėn. 16 d. Paul Cezanne yra 19 amž. prancūzų tapybos milžinas, turėjęs tiesiog

Paul Cezanne

Peizažas su Sainte-Victoire kalnu

Paveikslas yra Baltimorės Meno muziejuje, Cone kolekcijoje.

neaprepiamos įtakos į visą vėlesnę moderniojo meno raidą. Jis, galima būtų sakyti, buvo pradininkas ir tėvas viso to, kas meno raidoje vystėsi toliau jau 20-tame amžiuje. Dabar vykstanti Chicago Meno institute jo kūrinių paroda surengta paminėti 50 metų sukaktį garsiosios Phillips meno kolekcijos. Šiai parodai į Chicago yra atvežti žinomieji Paul Cezanne'o paveikslai iš visos eilės žymiųjų Amerikos ir Europos muziejų: iš Baltimorės ir Philadelphiaus muziejų, iš New Yorko Metropolitan muziejaus, iš Bostono muziejaus iš garsiojo Paryžiaus Louvre'o ir kt. Cikagiečiams tai yra reta ir nepraleistina proga pamatyti tiek žymiausių Cezanne'o darbų čia pat, vienoje vietoje.

• Baigiami redaguoti Fausto Kiršos raštai. Stasys Santvaras baigia spaudai paruošti poeto Fausto Kiršos pomirtinius raštus. Visą redagavimo bei perarašymo darbą tikisi atlikti gegužės mėnesį. Fausto Kiršos raštų išleidimu rūpinasi Lietuvių rašytojų draugija. Spausdinimo išlaidas apmokėti tikimasi iš velionio kuklaus palikimo.

• Danutės Brazytės - Bindokienės naujas romanas „Viena pasaulyje“ jau atspausdintas ir baigiamas išleisti. Leidžia Lietuviškos knygos klubas. Romanas turės netoli pustrčio šimto puslapių. Leidiniui viršelį piešė Paulius Jurkus.

• Dailininkas Antanas Petrikonis š. m. gegužės mėn. 1 d. Chicagoje (3215 63rd St., telef. 436-2112) atidaro meno krautuvę - galeriją, kurioje galima įsigyti amerikiečių, europiečių ir lietuvių dailininkų darbų, juos įremini ar restauruoti. Galerijoje galima ruošti ir individualias meno parodas. Ši krautuvė - galerija yra vienintelė tokio pobūdžio Lietuviškoje Chicagoje.

Amerikiečių premijos

Literatūros draugų organizacija Chicagoje, Bismarcko viešbuty, turėjo 40-tą metinį banketą, kurio metu buvo įteiktos 500 dol. premijos James Sherburne už romaną „Hace Miller“ ir profesorius Samueliui Schoenbaum už knygą „Shakespeare's Lives“, kur jis analizuoja visokias biografijas, romanus, fantazijas, freudiškus svarstymus apie Šekspyrą.

Mislė astronomams

Radio - astronomijos specialistai pastebėjo tolimosiose erdvėse du kūnus, kurie vienas nuo

kito tolyn lekia 10 kartų didesniu greičiu, negu šviesa. Fizikos dėsniui sako, kad šitoks greitis yra negalimas ir dėl to įtariama, kad gal čia tyrinėtojai bus suklydę, tačiau minėta atradimą yra padarę trys mokslininkų grupės ir negalima to lengvai atmesti. Daromi tolimesni stebėjimai.

ROMANTIZMO ŠVENTIEJI IR NUSIDĖJELIAI

Iš spaudos išėjo poezijos rinkinys, pavadintas „Saints and Sinners in Old Romance: Poems of Feudal France and England“. Rinkinį dedagavo Charles Maxwell Lancaster. Išleido Russel & Russell leidykla. Kaina 10 dol. 50 ct.

Nuo 1914 Metų

Midland Savings aptarnauja taupymo ir namų paskolų reikalus visus mūsų apylinkės. Dėkojame, jei mūsų parodytą pasitikėjimą. Mes norime būti jums naudingi ir atidūs.

Sąskaitos apdraustos iki \$20,000.00

Frank Zogas, President

MIDLAND SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

1000 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60640
PHONE: 254-4028

5%
All accounts compounded daily — Passbook Savings paid quarterly.

6%
2 Years Savings Certificates (Minimum \$5,000)

DENGIAME STOGUS

ALUMINIJAUS RYNOS (Gutters)
vandens nubėgimui.
Nerūdija ir nereikia dažyti.

T V O R O S: įvairiausio aluminijaus, plastikos, plieno, įvairių spalvų.

S T O G E L I A I
DURYS - LANGAI: įvairių spalvų ir kainų.

Naujausi žieminiai balto emalio ir „stainless steel“ langai.

Apkalame aluminijum medines namo dalis.

KOSTAS BUTKUS
Telef. — PROspect 8-2781

Pokalbis su dr. Gediminu Baluku.

(Atkelta iš 2 pusl.)
ki. Artėjant prie šio pokalbio pabaigos tikiu įspėjimą mūsų patriotinės visuomenės troškimus: kad mūsų dainų ir tautinių šokių festivalis ir toliau vyktų, kad pasaulio lietuvių suvažiavimai bei

jaunimo kongresai nesibaigtų ir tada, kai mūsų jau nebebus.
Baigiu poeto Vytauto Mačernio „Visijų“ posmą:

Per žemę mes praeinam tik vieną syk, tai būkime tvirt! Kieno gyvenimas bus panašus į sodrią dainą, Tas nesutirps mirty. VI. Rmjs.

ŠIA VASARĄ APLANKYKITE GIMINES LIETUVOJE

Jei manote šią vasarą aplankyti savo gimines Lietuvoje, jums bus įdomu žinoti, kad Gordon Travel Service, Prudential Plaza, Chicagoje, ruošia tris grupines ekskursijas, išvykstančias šiomis datomis: liepos 6 d., liepos 29 d. ir rugpjūčio 17 d. I programą įeina viso vienuolika dienų Lietuvoje — aštuonios dienos Vilniuje ir trys dienos Druskininkuose, Viešint Vilniuje, viena pilnos dienos ekskursija bus į Kauną ir Trakus. Gordon kelionių biuras jau

daugelį metų ruošia ekskursijas, tikslu aplankyti šeimas Lietuvoje. Lietuviai labai gerai atsiliepi apie jų pirmos klasės patarnavimą bei prieinamas kainas. Kelionių maršrū'o ir kainų smulkias informacijas gausite tik paskambinę Mr. William Bradt, 644-3003, ir pasakę jam datą, kada norite ekskursijoje dalyvauti; arba atvykę į Gordon Travel biurą Prudential Plaza (i "arcade"), Chicagoje. Atmeta pirmadienį iki penktadienio kelionių biuras jau sk.

E U D E I K I S

DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID
La dotuvų Direktoriai

Trys Moderniškos Kopyčios

4330 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YArds 7-1741

MAZEIKA & EVANS

FUNERAL HOME

THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS

Parking Facilities

6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-6600

PETKUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

— TEVAS IR SŪNUS —

TRYs MODERNIOS KOPYČIOS:

2533 West 71st St. Telef. GROvehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero TOWNhall 3-2108-09

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEPONAS G. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNUS
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIRginia 7-6672

2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
PETRAS BIELJONAS

4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138-1139

VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1003

LEONARD BUKAUSKAS IR SŪNUS
649 East 162nd Street, South Holland
10821 South Michigan Avenue, Chicago
TEL — CO 4-2228

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

5 1/4% **5%**

Mokamas už Vieną Metų Certificate sąskaitas Minimum \$5,000.00

Naujas aukštas dividendų mokamas už investavimo sąskaitas.

PINGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D. Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: PIRMADIENI KETVIRTADIENI 9 v. r. iki 9 v. v. ANTRADIENI PENKTDADIENI 9 v. r. iki 5 v. v. SEŠTADIENI 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiadien uždaryta

REDAGUOJA ST. SEMENIENĖ, 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL. 60629. TELEF. 925-5988

ŠEŠĖLIUOSE GYVYBĖS BEIESKANT

Skaitytojos mintys, perskaičius naują Karolės Pažeraitės knygą

Karolė Pažeraitė, ANAPILIO PAPĖDĖJE. Romanas. Išeido Lietuviškos knygos klubas 1971 m. Chicagoje. Apilankas Giedrės Vaitienės. Knyga 286 psl. Kaina \$5.00, gaunama ir "Drauge".

Skaitytojas džiaugiasi kiekviena lietuviška knyga. Džiaugiasi, tikėdamas atrasti išgyventų vaizdų, palyginimų, stiprių ar silpnų žmogaus būdo bruožų atvaizdavimų, visu tuo norėdamas pripildyti savąjį vidaus pasaulį. To ilgesio džiaugsmo vedama, skaičiau taipgi Karolės Pažeraitės "Anapilio papėdėje".

Jaunulės meilė gamtai
Aplankyti mintimis nepažįstamas vietas, pasigėrėti žmonėmis, kurie toje aplinkoje sukūrė gyvenimą, yra retas malonumas. Knygos pagrindinė veikėja Jonė, nuolat klaidžiodama po Dainavos apylinkes, atskleidžia šio kampelio gamtos grožį. Jei niekad nebuvai Dainavoje, tai, rodos, ir nematė pačios gražiausios Lietuvos. Čia Dmos ežeras, bangas supuodamas, dainuoja, čia kiekvienas vakaro saulėlydis keičiasi. Šioje ežero pakrantėje ir pradėdi pažinti šešiolikmetės mergaitės į grožį linkusią sielą ir veržimasis į mokslą. Tai tas jaunystės tarpsnis, kai pasaulis atrodo mažas, dangus ranka pasiekiamas, ir žemės nejauti po kojomis.

Išskirtinis Jonės ryšys su seneliais. Senelių lūpose atgyja visa šeimos praeities istorija. Su visomis detalėmis, užkeikimais ir praeities nuodėmėmis. Džiaugsmingai gimnazistė keliauja praleisti švenčių atostogas senelių draugėje. Iš tolo jai šviečia senelio sodyba su eglėmis ir šilka-medžiais. O maisto gardumėlis išaukia nuoširdžią padėką: "Nesuprantu, močiute, kodėl niekur nevalgiau tokios skanios kiaušienės. Jei kiaušienė, tai kiaušienė. O čia dar randi ant dugno skanią kruopų tyrę" (psl. 126)... ir tokios drėgnos duonos niekur man neteko valgyti". Išsilgusi senelė yra jaunulės paguoda. Su dideliu atsidėjimu senelė išklauso dukraitės pirmuosius plunksnos bandymus.

Lietuviškos šeimos gyvenimo vaizdai yra susiję su senelio katučių, bandelių kepimu. Retai kas knygoje dabar apie tai užsimena, tai užmarštin nuriedėje įpročiai, jau atitolę nuo mūsų dabarties gyvenimo, palikti tautosakų rinkėjams.

Mokinė — Rygiškių Jono gimnazijoje

Blykstelį anuometinio dvaro gyvenimas. Jonė čia tik viešnia. Dažna viešnia, nes skaityklos knygos ją vilioja vylėja. Lyg senoje atvirutėje didikai dar bando išgyventi praeitį sekmdieniniiais pokyliais. Su visais nusilenkimais ir titulais. Nors panelės jau ir tvartuose triūstis igudo, o kunigaikščiai ūkius tvarkyti išmoko.

Atgimsta Rygiškių Jono gim-

GAILUTĖ VALIULIENĖ

nazija, prisipildžiusi mokslo siekiančių kaimo jaunuolių. Suminėtos pavardės šioje vietoje lyg ir suteikia gimnazijos laiptams ryšį su tais žmonėmis, kurie per juos išėjo į gyvenimą. Paskutiniųjų metų gimnazistai išėjo į kariuomenę. Jų tarpe ir Jonės išsvajotasis Jurgis Tauras. Jurgis išgyvena tautos atgimimą visa būtybe. Jis važinėja po Lietuvą su paskaitomis, organizuoja ir gyvena atgimstančios tautos realybėje. Žinai, kad yra jaunų užsidedėlių, kurių gyslose teka karštas prosenelių kraujas. Kodėl tik viena Jonė gyvena klaidžiodama susimaičiusių sapnų dienoraščio ištraukomis, lyg nebūtų gyva savo tautos dalis Visas jos nuopelnas tėvynei — solo partija atidainuota scenoje kitų choristų tarpe. Meilė žmogų brandina. Taip norisi pamatyti, kad ir Jonė subrandins vien šumas, prabėgančios draugystės, kad ji pajus stipriau tekančią gyvenimo upę, kaip tą pavasario ižą, kada jis pajudina ir pakrantėje užsilikusius ledus.

Mokytojų suminėjimas ir uniformos nemėgimas

Dažni pavardžių paminėjimai, atrodo, yra visiškai be reikalo. Perskaičius vienos ar kitos moky-

Karolė Pažeraitė

ANAPILIO PAPĖDĖJE

Karolė Pažeraitė

K. Pažeraitės knygos viršelis, pieštas Giedrės Vaitienės.

tojos pavardę, labai pasigendi ir tos mokytojos ryšio su mergaitės, gimnazistės gyvenimu. Kiek daug gimnazijoje mokytojų! Argi nei vienas iš jų nepaliko neįšildomų prisiminimų? Paminėti vien mokytojos pavardę, be jokio įvaizdžio lyg ir būtų neatleistina gimnazistės gyvenime nuodėmė. Ar nesuvirpa daugelio dabar rankos, paimant lietuvišką knygą į rankas. Tai daugiau sia ir yra literatūros, kalbos mokytojų nuopelnas. Kalbą išmokome iš tėvų šeimose, bet meilę literatūrai jau gimnazijos suole mokytojai įkvėpė. Sunku įsivaizduoti gimnazijos laikotarpį be vieno ar kito mokytojo įtakos.

Kodėl Jonė taip nemėgo uniformos? Rašytoja čia charakteringai iškelia svajotojos bruožą. Svajotojas priklauso vėjams, laisvei ir nepažabotiems sprendimams. Uniforma yra žmogaus įreminimo simbolis. Savo apdaru žmogus tada pasisako priklausęs vienai ar kitai žmonių grupei. Visa tai jau tampriai rišasi su pareiga ir atsakomybe. Tai jau žymiai sunkiau, negu svajoti Marijampolės miesto sode su knyga rankoje.

Pareiga šeimai

Lemtingieji gyvenimo momentai, atrodo, visuomet įvyksta nelaukiami. Jonė taip nori mokytis, nors jos mokslo pažymiai nepasizymi gerumu. Aišku, tai meilės svajonių įtaka neleidžia rimčiau susiminti prie knygų. Kiekvienas Jurgio žvilgsnis, ištisi jo sakiniai ar žodžiai pripildo mergaitės dvasinį gyvenimą. Tas žodis "kažkas", pasidarė tikrai lemtingas. Ypatinga nuojauta ir vidinis sielų jautrumas rėša šių jaunų žmonių dienas... ir išsiskyrimą. Jonė turi nutraukti mokslą ir padėti motinai išlaikyti du jaunesnius brolis. Čia išryškėja tikra mergaitės meilė motinai, šeimos glaudumas. Sunku jai atsakyti to svajingo gimnazistinio gyvenimo. Ano meto ūkiška lietuvių galvosena lyg ir byloja —mergaitei mokslas nėra taip svarbu, kaip vyruil. Vyraus šeimos išlaikytas, vyraus ir atgimstančios tautos kūrejas. O tautai reikia šviesių vadovų. "Broliai žūrėjo į sėsė dekingomis akimis" (psl. 210). Taip padeda pareigos gyvenimą įvąjotoja.

Užverti knygos lapus, lyg maloniai perskaitytą senos draugės dienoraštį, norėdama tikėti, kad nors vieną kartą gyvenime šešėliai būna gyvi.

Grožio ir žavumo pamokos kalinėms

Illinois moterų kalėime yra vestos moterims grožio ir žavumo pamokos. Rūpinamasi ne tik jų išvaizdai duoti daugiau patrauklumo, bet ir jų kalbai daugiau švankumo. Instruktore yra buvusi modelė Jo Green.

Bostonietė menininkė Chicagoje

Bostone savo meno darbais pasižinti menininkė Ina Nenortienė atvyksta Chicago, kur balandžio 24—25 d. Jaunimo centre yra ruošama jos kūrinių paroda.

Skautininkė Ina Nenortienė — Šimėnaitė gimnaziją baigė Vokietijoje. Amerikoje studijavo ir baigė Tafts universiteto Boston School of Occupational Therapy ir yra registruota terapistė. Mokykloje, susipažinusi su įvairiomis pritaikomojo meno šakomis, ypač susidomėjo emale. Jau daugiau kaip dešimt metų tobulinasi šioje srityje.

Keramika ir mozaiką studijavo Bostono Muziejaus meno mokykloje pas David Hollman, o emales pas Doris Hall ir Kalman Kubinyt. Yra dalyvavusi eilėje parodų, jų tarpe — Hess Gallery Pine Manor Jr. kolegijoje, Worcester Craft Center, De Cordova muziejuje, Lincoln, Mass., ir kt. Priklauso American Craftsman's Council, Massachusetts Association of Craftsman.

Visi yra kviečiami atsilankyti į parodos atidarymą, įvykstantį šiandien, balandžio 24 d., 7 val. 30 min. vakare Jaunimo centre, 108 kmb. Sekmdienį paroda tęsiasi nuo 9 val. ryto iki 7 val. vakaro.

Paroda ruošia

Aušros Vartų tunto Kunigaikšt. Gražinos vyr. skautų būrelis

Ina Nenortienė

"EGLUTĖS" PUSLAPIUOSE

AL. LINKANDERIENĖ

Retai man tenka "Eglutė" nuverti ir perskaityti, na, sakykim, ir ne perskaityti, o tik peržiūrėti. Tai "Eglutė" mokykloje, tai iš jos ruošiamos pamokos, tai jie vieno, ar trečio vaiko rankose. Pagaliau, kam čia labai svarbu, ką aš apie "Eglutę" galvoju. Nei aš jai skaitau, nei man ji ir rašyta. Tad paklauskim pačių vaikų.

Kristinos nuomonė

Kristina, 8 m., "Eglutę" skaito su malonumu. Tik eilėraščius praleidžia, nebent seselė mokytoja liepia išmokyti mintinai ar į sąsiuvinį nurašyti. Labai mėgsta Pupučio nutikimus ir Dovelės bei Dariaus nuotykius laive. Kai kada reikia ir galvosūkį išspręsti. Tačiau, Kristinos manymu, geriausias rašinėlis kovo mėn. "Eglutėje" buvo "Jau ruduo ateina" pas pačios rašytas. Na, ir dar pora apie rudenį ir žiemą, kuriuos rašė jos draugai.

Ką mėgsta Andrius su Rita

Andrius, 11 m., "Eglutę" perskaito — galgi šį kartą bus kas nors apie sportą, krepšinį, ledų rutulį, ar kokį kitą žaidimą su

Lietuvių dailininkų parodoje Kultūros židiny New Y orke.

Nuotr. V. Maželis

Marijos Rudienės paskaita Brazilinkų reikalu ir mintys apie Turkijos moterų pažangą

Lietuvių Moterų klubų federacijos Chicago klubo susirinkimas įvyko balandžio mėn. 4 d. Jaunimo centre. Jį pravedė klubo pirmininkė Marija Krauchunienė. Svarbiausia dalis buvo Marijos Rudienės paskaita.

Pirmininkė pristatė M. Rudienę kaip žymią visuomenininkę, taurią lietuvių, dėkodama, kad suteikė pasidalinti žiniomis apie visiem lietuviams taip svarbų reikalą — tėvo ir sūnaus Brazilinkų likimą Turkijoje. Daug kas jau buvo aprašyta spaudoje, bet ponai Rudžiai pirmieji šiuo reikalu lankėsi Turkijoje, tai buvo labai įdomu išgirsti patirtus įspūdžius, perduotus gyvu žodžiu.

Prelegentė savo vaizdžiose kalboje smulkiai papasakojo visas aplinkybes apie Brazilinkų lėktuvų nukreipimą į Turkiją, siekiant laisvės. Turkijos teismas nustatė, kad jų bėgimo motyvai politiniai, bet kadangi įvykdė žmogžudystę — nusikaltimas, tai turi būti ir bausmė, nors ta bausmė būtų ir simbolinė.

Turkijos valdžia Brazilinkus gerai užlaiko. Turkijai sunku atsilaukioti prieš Rusijos kėslus. Bet turkai žino komunistų metodus, siekiančius sufabrikuoti kaltinimus. Turkai, nors ir spaudžiami, palankiai nusistatę Brazilinkų atžvilgiu. Jei nebūtų įvykę nužudymo, Brazilinkai jau būtų laisvi ir, gal būt, Amerikoje. Stundčiamos telegramos daug padeda, tik jos visos turėtų būti koreguojamos gerai mokančių anglų kalbą ir suprantančių reikalą. Įvykus Turkijos valdžios pasikeitimui, ir Brazilinkų bylos eiga gali kiek pasikeisti, bet neatrodo, kad jų reikalas pakryptų į blogąją pusę.

Toliau prelegentė papasakojo apie Turkų religinį gyvenimą, jų papročius, moterų pažangą. Didelis skirtumas yra tarp kaimo ir miesto. Kaime ir mažose miesteliuose gyvena apie 70 proc. gy-

ventojų, kurie daugiausia laikosi senoviškų papročių, tuo tarpu miestai modernėja ir taikosi prie Europos gyvenimo.

Paskaitai pasibaigus, buvo keletas klausimų, į kuriuos prelegentė išsamiai atsakė.

Pirmininkė nuoširdžiai padėkojo M. Rudienei už tokią aktualią paskaitą ir apdovanojo LMK Federacijos išleista knyga "The Lithuanian Woman". M. Rudienės paskaita buvo didelis susidomėjimas, nes gausiai susirinko ne tik narių ir viešnių, bet buvo ir keletas svečių, jų tarpe ir dailininkas A. Varnas su žmona Marija.

M. Krauchunienė perskaitė LMKF centro v. pirmininkės Leskaitienės bendralaiškį, kur aprašoma centro ir visų klubų veikla, surišta su įvairiais įvykiais, įaudinančiais ne tik mus, lietuvius, bet ir visą pasaulį.

Žurnalas "Moteris" švenčia 50 m. sukaktį, tai, pirmininkės pasiūlymu, nutarta ta proga nusisųsti sveikinimą ir įteikti žurnalui piniginę auką.

Po susirinkimo darbščių valdybos narių ir talkininkų buvo paruoštos vaišės, kurių metu pasidalinta įspūdžiais tarpusavy, su viešniomis ir su svečiais.

E. S.

Vyro šonkaulio organizacija

Havajuose atsirado moterų grupė, kuriai nusibodo vadinas moterų išlaisvinimo sąjūdis. Ir taip Liza Shupe sukūrė vadinamą Vyro šonkaulio organizaciją. Liza sako, kad jos neieško jokio išlaisvinimo, jos vyrų nelaiko jokiais priešiniais ar prispaudėjais. Jos esančios laimingos, kad moteris yra iš šonkaulio, arčiausio prie širdies, ir kad jų gyvenimas be vyrų būtų betikslis.

Liza Shupe didžiausiam Honolulu prekybos centre pasistatė būdėlę ir praėivių prašė balsuoti "taip", jeigu jos džiaugiasi esančios moteriškėmis. Per porą valandų prie jos sąjūdžio prisirašė 82 moterys.

Ponia Shupe yra keurių vaikų motina. Jos vyra yra Havajų universiteto inžinerijos mokyklos dekanas.

Pirktoji žmonos tyla

Raymondas Saunders, Anglijoje, turi tokią žmoną tarškalą, kad per 10 metų jam nusibodo ir klausy is. Jis jai pažadėjo mokėti po 5 pensus (12 ct.) už kiekvienas 10 minučių, kurias ji įstengs ištylėti. Ir ji ištylėjo keturias valandas. Vyrui tai kainavo vieną sterlingų svarą ir 20 pensų, bet jis sako, kad buvo verta tiek užmokėti.

Solistė Janina Nomeikaitė - Armonienė, kurios vokalinis recitalis įvyks gegužės 23 d. Chicagoje, Jaunimo centre.

Tiekų ir ištiktukų, kaip triokšt, keberlokšt, pabarkšt ir begalė kitų, labai sumalonybintos daiktavardžių formos (milžinukėlis, našlaitužėlis ir pan.), pusedalyviai, sangrąžiniai veiksmažodžiai bei jų sudėtingos ir retai vartojamos formos ir t. t. ir t. t. praturtina vaiko žodyną, tačiau labai apunkina skaitymą ir sumažina susidomėjimą. Šito "Eglutės" rašinėliams ir eilėraštkams prikišti negalima. Gal tik reikėtų paskatinti vaikus daugiau patiems rašyti. Atpasakojimai, rašinėliai, klasės ar namų darbai galėtų būti spausdinami. "Autorių" ir jų draugų tokie "kūriniai" labai mieliai skaitomi ir laukiami. O patiems rašytojams kiek džiaugsmo, išvydus savo kūrinį ir pavarde, atspausdintą laikraštyje.

Koks džiaugsmas, matant savo kūrinį ir pavardę

Tiesa, didelis vartojimas jaus-